108. évfolyam 2. szám Budapest, 2021. június 150 forint

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVA 1913-BAN

JÓ SZERENCSÉT!

Az IndustriAll Europe III. Kongresszusa

2021. június 1-2-a között megtartották az IndustriAll Europe III. Kongresszusát, először online a világjárvány következtében. Az eredeti elképzelés szerint a szervezet aktuális Kongresszusát 2020-ban rendezték volna, de ezt a pandémia miatt el kellett halasztani - 2020-ban egy Végrehajtó Bizottság ülést hívtak össze, amely során döntöttek a legfontosabb személyi és szakmai ügyekről. Tavaly még mindenki bízott abban, hogy 2021-ben személyes jelenléttel lehet megtartani a rendezvényt, de ez nem valósulhatott meg. Az online Kongresszuson 350 küldött -, valamint meghívottak és megfigyelők vettek részt - az online csatornákon keresztül, követhette élőben a beszédeket, felszólalásokat.

Szakszervezetünket Rabi Ferenc elnök – szavazati joggal - és Beőthy-Fehér Szabolcs nemzetközi titkár kollegák képviselték.

A IndustriAll III. Kongresszusa döntött a tisztségviselők személyéről, a következő négy év, a 2021-25 közötti időszak európai ipar prioritásairól, a koronavírus válság után Európa és tagállamok gazdaságainak, szektorainak helyreállás lehetőségeiről, valamint elfogadta a szervezet szakmai dokumentumait. Látható, hogy a járvány súlyosan érintette az ágazatainkat, a munkahelyeket, a szakszervezetek által képviselt munkavállalókat. A jelenlegi szituációban szinte lehetetlen a hosszú távú tervek pontos meghatározása. Ezért folyamatos nyomonkövetésre, a munkahelyek, az ágazatok helyreállítási terveinek összeállítására, aktualizálására van szükség. Ezért is lesz fontos, hogy a Kongresszus küldöttei személyesen is találkozzanak, a tervek szerint 2023-ban, hogy áttekintsék a 2021-23 közötti időszakban az európai és nemzetstratégiai tervek végrehajtását, meghatározzák a következő évek szakpolitikáját, az európai ipar növekedésének irányát, felkészüljenek a következő Kongresszusra, amely 2025-ben kerül megtartásra.

A világjárvány ajelentős gazdasági visszaesést eredményezett számos ágazatban, jelentősen érintette a társadalmunkat, a munkavállalókat. Ezért prioritásnak kell lennie a gazdasági növekedésnek, a helyreállásnak, a Zöld Megállapodás céljainak megvalósításának, a digitalizációból adódó folyamatoknak, az igazságos átmenetnek, azaz a munkakörök átalakulásával, új munkahelyek létrehozását is elő kell segíteni. Az igazságos átmenet során egyetlen régiót, munkahelyet, munkavállalót sem érinthet hátrányos a folyamat, a szakszervezeti szempontoknak meghatározónak kell lenniük a struktúraváltások során. A Kongresszusi beszédek, hozzászólások üzenetei során többször elhangzott: „erős képviselete legyen az ipari munkavállalóknak, a hangjuk elérjen a döntéshozókig."

A kongresszust megelőzően tartott többfordulós online szavazáson megválasztásra kerültek a szervezet tisztségviselői, Michael Vassiliadis-t elnöknek, Luc Triangle-t főtitkárnak, Isabelle Barthés-t és Judith Kirton-Darling kolléganőket főtitkár-helyettesnek választották a küldöttek, valamennyiüket közel 100%-os támogatottsággal. A kongresszusi beszédeikben az alábbiakat emelték ki a megválasztott tisztségviselők:

Michael Vassiliadis elnök:

„Az ökológiai átalakulás folyamata eddig is nagy kihívást jelentett Európa számára, de a jövő ez irányú változás nélkül nem képzelhető el, ez formálja a társadalmunkat. A munkavállalók megfelelő szintű és minőségű foglalkoztatása csak erős szakszervezetekkel valósítható meg. Problémát jelent, hogy számos Európai Uniós tagállamban hiányzik a megfelelő két- és háromoldalú érdekegyeztetés, a társadalmi egyensúly, a szakpolitikák elsődlegesen nem ezeket az irányokat, célokat határozzák meg. Európa válaszút előtt áll, vagy a fenntarthatóságot, a megfelelő minőségű beruházásokat, az innovációt helyezi előtérbe, vagy egy még mélyebb gazdasági és társadalmi válság következik be. Ebben a folyamatban kulcsszereplők lesznek az Európában működő ipari szakszervezetek, mert meghatározott felelősségük és erejük van ahhoz, hogy kiálljanak az európai ipari munkások védelméért, a jövőbeni minőségi foglalkoztatásukért."

Luc Triangle főtitkár:

„Az IndustriAll Europe és 180 tagszervezete, közel 7 millió munkavállalót képvisel Európában. Szükség van a szolidaritásra, a közös fellépésére, különösen a jelenlegi gazdasági, társadalmi helyzetben. A szakszervezeteknek a munkavállalók egységes és erős képviseletét kell ellátniuk, a pandémiát követő helyreállás során ez még inkább nélkülözhetetlen. A Zöld Megállapodás, a digitalizáció folyamata kizárólag a szakszervezetek bevonásával valósítható meg, ehhez megfelelő szociális párbeszédre, kollektív megállapodásokra, a munkavállalók széles körű bevonására van szükség. A mostani időszak és a következő évek során számos kihívással jár együtt az európai iparban foglalkoztatott munkavállalóknak, a szakszervezeteknek. Feladatunk, harcolni kell a minőségi munkahelyek megőrzéséért, a bővítésükért, a tisztességes bérekért, az igazságos átmenetért, amely során egyetlen munkavállalót sem szabad, hogy hátrányosan érjen az átalakulás folyamata!"

Judith Kirton-Darling főtitkár-helyettes:

„A szakszervezeti mozgalom a szolidaritásra, a kollektív jogok érvényesítésére épülnek, ezek az európai szakszervezeti mozgalom építőkövei. A multinacionális vállalatok és az opportunista kormányok kihasználják a jelenlegi helyzetet, a társadalmi megosztottságot, abban a reményben, hogy ez csökkenti a munkaerő kiadásokat, költségcsökkenést eredményeznek. De ezekkel a lépésekkel háttérbe kerülnek a munkavállalók jogai is! Az európai szakszervezeti mozgalomnak erőfeszítéseket szükséges tenni, amely az európai munkavállalók egymás iránti elkötelezettségén, a szolidaritáson alapszik. Annak érdekében, hogy Európa gazdasága és az egyes ágazatok teljesítménye helyreálljon, a szakszervezeteknek, a tagjaiknak, a munkavállalóknak proaktívnak kell lenniük, minél több munkáshoz el kell érniük, a tagsággal nem rendelkezőket be kell vonni a munkásmozgalomba. Nagyobb szervezettséggel, tagsággal a szakszervezetek hangját is jobban meghallják a döntéshozók!"

Isabelle Barthés főtitkár-helyettes:

„ A gyors változások a következő években is hatással lesznek a munkavállalók életére, mindennapjaira, a munkahelyekre, a munkakörnyezetre. Számos lehetőség, de kihívás előtt is állnak az európai és a nemzetállami szakszervezetek, valamint az iparban dolgozó munkavállalók. Tapasztalható, hogy egyre nagyobbak a különbségek az európai polgárok életszínvonala, bérei, Európa egyes régiók gazdasági teljesítménye között. A változások egy szociálisabb Európát kívánnak. Ehhez a munkavállalók jogait meg kell védeni, több és élhetőbb munkahely megmaradásáért, bővítéséért kell lépéseket tenni. Ehhez az úthoz a megfelelő szintű és minőségű érdekegyeztetés, a megfelelő szintű kollektív szerződéssel - vállalati és ágazati szinteken - lefedett munkahelyek vezetnek."

A tisztségviselők beszédeit több mint 30 nemzetközi szakszervezeti kolléga hozzászólása követte, kiemelve az együttműködés, a szolidaritás fontosságát, az ipari ágazatok Európa gazdaságában betöltött szerepét.

Beőthy-Fehér Szabolcs

A könnyűipar helyzete napjainkban

A pandémiás helyzet kialakulása talán legsúlyosabban a könnyűipar területén érezteti hatását. A kreatív iparág megsegítésére kiírt pályázatokat nem tudták a cégeink igénybe venni. Problémát jelent, hogy sem a Magyar Könnyűipari Szövetség, sem a szakszervezetek véleményét nem kérik ki azzal kapcsolatban, hogyan is lehetne segíteni az ágazaton. A megrendelések drasztikus csökkenése maga után hozta a nagy létszámú létszámleépítéseket, gyár, illetve üzemrész megszűntetését.

De előfordult, előfordul az is, hogy megrendelés lenne, lett volna, csak az alapanyag nem érkezett meg és emiatt állt meg a termelés hosszabb-rövidebb időre.

Volt néhány ruhaipari cég, amely nagyon gyorsan le tudta reagálni a helyzetet és ugyan nem a megszokott termékeket gyártották, de nem kellett megállni a termelésnek megrendelés hiánya miatt. Ilyen például a Styl Manufaktura Kft, amely pillanatok alatt átállt maszk gyártásra. Nem csökkentettek létszámot, nem állt le a termelés, folyamatos volt a munka.

Legstabilabban az Unicon Zrt vette az akadályokat a ruhaipari ágazatban. Nem kellett létszámot csökkenteniük és nem álltak meg alapanyag hiánya miatt sem.

A legjobban érintettek az A.R.J Ruhagyár Zrt dolgozói voltak, ötszázharminc fő veszítette el a munkahelyét. A cég vezetése egyik napról a másikra úgy döntött, hogy fizetés nélküli szabadságra küldi a dolgozóit. Ahogy a szakszervezeti titkár ezt jelezte felénk, azonnal felvettük a kapcsolatot a cég vezetőjével és próbáltunk megoldást keresni a problémára. Sajnos a cég tulajdonosa nem volt hajlandó semmilyen kommunikációra. A munkavállalók megélhetése veszélybe került, családok élete lehetetlenült el, főleg ott, ahol mindkét szülő a ruhagyár dolgozója volt. Hónapokig nem kaptak fizetést, de a munkaviszonyukat sem mondták fel, így a munkanélküli járulékra sem voltak jogosultak, illetve semmilyen szociális juttatást nem tudtak igénybe venni. Múlt év július 13-án, a munkavállalók és a BDSZ tagjai, valamint több más szolidáris szakszervezet is részt vett a cég mellet meghirdetett demonstráción, ahol kb. négy-ötszáz ember volt jelen. A dolgozók elkeseredettségét és kilátástalan helyzetét látva, nem volt más választás, minthogy a cég felszámolását kezdeményezzük. A BDSZ központ és a vásárosnaményi alapszervezeti titkár minden segítséget megadott az embereknek, hogy a nyomtatványok megfelelően legyenek kitöltve és postázva. 2020 november 23-án indult el a felszámolási eljárás, több körös munkaügyi és munkavédelmi NAV vizsgálat után, április második hetében elindult az elmaradt bérek és állásidők kifizetése, mára már csak a felmondási időt töltő munkavállalók végelszámolása maradt.

A bőripar területén a Samsonite Hungary kft termelése a vírus helyzet miatt egy időre teljesen leállt és sajnos a mai napig nem tudtak visszaállni a teljes munkaidős foglalkoztatásra. A jelenlegi kilátások szerint ez ebben az évben nem is fog változni. A dolgozói létszám a megrendelések visszaesése miatt majdnem 50%-al csökkent.

A másik bőripari cégünket az Eagle Ottawát is jelentősen visszavetette a termelésben, itt legnagyobb problémát a vevői rendelések visszamondása okozta, az autógyárak több hetes leállása. Négy-hat hétre üzemi és irodai szinten is átálltak a négynapos munkahétre. Itt is történt létszámleépítés, de nem olyan drasztikus mértékben kb. a fizikai és a szellemi állomány 10-10%-tól kellett megválniuk. Sajnos a megrendelésállomány még nem állt vissza, az autógyárak alapanyaghiánnyal küzdenek és jelenleg is többen jelezték két-háromhetes rendkívüli leállásukat. Az üzem az előző évekhez képest, a termelési kapacitásának kb. 60%-át használja ki.

A cipőipart sem kímélte a kialakult helyzet, a Lorenz Shop Hungary Kft-nél ugyanis a beszállítói láncban történt problémák miatt az alapanyagellátás nagyon akadozott, illetve nem érkezett meg a megrendelt áru. A dolgozók helyzetüket nagyon bizonytalannak érzik, nincs jövőképük. Másik fő problémát a boltbezárások okozták. Nem tudták a kész mintadarabokat bemutatni, így nincs megrendelés. Jelenleg is alapanyaghiánnyal küszködnek. A cipőfelsőrész bőr szállítása Indiából teljesen leállt, az ott kialakult járványhelyzet miatt. A Legero Hungaria Cipőgyártó Kft. termelésében nem voltak nagyobb fennakadások, alapanyag ellátásuk folyamatos volt.

Textilipari területén is okozott átmeneti zavarokat a termelésben az alapanyagellátás, a megrendelés hiánya, visszamondása. Ezen a területen is volt olyan cég, ami átmenetileg nem a megszokott termékeit gyártotta.

A Tolnatext Bt. és a Calida Kft. a teljes dolgozói létszámot meg tudta őrizni és folyamatosan tudott munkát biztosítani a munkavállalóinak.

A Glovita Kesztyű Zrt-nél kisebb-nagyobb megrendelési problémák akadtak, de nem kellett létszámot csökkenteniük, egy-két napos átmeneti leállás előfordult.

A MEZ Crafts Hungary kft-nél is csak átmeneti fennakadások voltak, ahogy az Albertfalvi Cérnázó Kft-nél is. Ez utóbbinál jelenleg felfutóban van a termelés, új termék gyártása is folyik, és mostanra munkaerőhiánnyal küzdenek, az új termék gyártásához szinte a termelési létszám duplájára lenne szükség.

Két textilipari cég tudta igénybe venni az állami támogatást a bérekre és egy bőripari cég adta be a pályázatát, hogy milyen eredménnyel, arról még nincs információnk.

Azok a munkáltatók, ahol jelenleg is fennakadások vannak az alapanyag ellátásban, beszállítói láncban és megrendelésben, most is a szabadság kiadását alkalmazzák, a nyári leállás időpontját rövidítik meg, vagy hozzák előre.

Az ágazat jelenleg is küzd a nehézségekkel, főleg azzal: hogyan tartsa meg a munkavállalóit.

Sulyokné Kruspán Rozália,
a BDSZ alelnöke

Magyarország Helyreállítási és Alkalmazkodási Terve

Az Európai Unió nyújtotta Helyreállítási Alap megadja a lehetőséget arra, hogy a tagállamok a korona vírus okozta járvány következményeit enyhítsék, és újra növekedési pályára állhassanak. Az uniós eszköz főként állami beruházások és reformok felgyorsítását célozza meg. Ehhez igazodva Magyarország elkészítette a Helyreállítási és Alkalmazkodási Tervét, mely a járvány gazdasági és társadalmi hatásaira reagál, emellett a zöld és digitális átállást segíti elő.

Javaslataink az Energetika - Zöld átállás komponenshez

A Bánya-. Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete javasolja a zöld átmenet igazságos és méltányos lebonyolítása érdekében a Mátrai Erőmű Zrt. munkavállalói számára egy szociális alap létrehozását, a korengedményes nyugdíjat pótló társasági ellátó rendszer működtetése céljából a várható bánya bezárások és erőművi létszámcsökkentés miatt.

Indokaink a következők:

a munkaerő a cégnél elöregedett, a munkavállalók közül kb. 300 fő 2025-ig nyugdíjba vonulhat és van egy másik nagyobb csoport hasonló létszámban, akik 60 év felettiek lesznek 2025-re. Számukra igazságos átmenetet biztosítani rendkívül nehéz, mert átképzésük után életkoruk miatt új munkahelyen a korábbi bérszínvonalon az elhelyezkedési esélyük meglehetősen alacsony. 341 fő érintett a bányáknál, 170 fő az Erőműben, 104 fő az Rt. irányító részlegben.

a társaságnál a korengedményes nyugdíj és a szénkülfejtéses szakmai nyugdíj magyarországi megszüntetése után működött az öregségi nyugdíjjogosultság előtti korengedményes nyugdíjat pótló társasági ellátó rendszer. Ezt POOL rendszernek hívták. A kidolgozott szabályai alapján az egészségkárosodást szenvedett, csökkent munkaképességű munkavállalók, vagy azok a munkavállalók, akik több műszakos munkarendben legalább húsz évet dolgoztak, igénybe vehették a szakszervezettel megkötött megállapodás alapján a szolgáltatást. Ennek kidolgozott szabályzata volt.

Javaslataink az ellátási rendszer legfontosabb elemeire:

Ha a munkavállalónak az öregségi nyugdíjjogosultság eléréséig kevesebb, mint öt éve van hátra, ezen munkavállaló az ellátó rendszerben való részvételi kérelmével a munkáltató érdemben foglalkozik. Az elbírálásnál előnyben részesíti azon munkavállalók kérelmét:

aki csökkent munkaképességű vagy tartós egészségkárosodást szenvedett és ez a munkája ellátásában jelentősen korlátozza, és ezt üzemorvosi igazolással alátámasztja, vagy

a munkavállaló által betöltött munkakör megszűnik, és nincs szükség a szervezeti egységnél új munkaerő felvételére, vagy

szociális körülményei indokolják.

Az ellátási rendszerben résztvevők jogállása, a juttatás megállapítása, folyósítása

Az ellátási rendszerben résztvevők továbbra is munkaviszonyban állnak a munkáltatóval, munkavégzési kötelezettségük azonban szünetel.

Az ellátási rendszerben részt venni szándékozó munkavállaló kérelmével egyidejűleg a társaság részére köteles átadni a társadalombiztosítás: szerv által kiadott okmányokat a szolgálati időről és a kereseti adatokról.

Amennyiben a munkavállaló kérelme elfogadásra kerül, meg kell állapítani az ellátás összegét.

Az ellátás havi összege a folyósítás megkezdésének időpontjáig megszerzett szolgálati idő. valamint ugyanezen időpontig elért kereset alapján - öregségi nyugdíj megállapítására vonatkozó mindenkor hatályos szabályok szerint - kerül megállapításra, vagy a távolléti di] alapján kerül kiszámításra.

Az ellátás megállapított havi összegét a hatályos jogszabályok alapján bruttósítani szükséges.

A bruttósított összegből kerül levonásra és befizetésre a munkavállalót terhelő személyi jövedelemadó és az egyéb egyéni munkavállalói kötelezettségek. A befizetett adók és járulékok biztosítják, hogy a munkavállaló további szolgálati időt és nyugdíjalapot szerezzen az ellátó rendszerben való részvétel időtartama alatt.

Az ellátás folyósítása havonta a munkabér fizetéssel egyidejűleg történik. Az ellátás havi összegét a munkáltató a folyósítás időtartama alatt a társasági béremeléseknek megfelelően emeli.

A munkavállaló az ellátás időtartama alatt jogosult a társadalombiztosítási egészségügyi ellátást (rendelkezik hatályos egészségbiztosítással) valamint önkéntes nyugdíjpénztári tagdíjat igénybe venni önkéntes nyugdíjpénztári tagság esetén. Amennyiben a munkavállaló betegszabadságra vagy táppénzre való igényét érvényesíti, úgy nem kaphat azzal párhuzamosan ellátást.

A munkavállaló az ellátási rendszerben csak öregségi nyugdíjkorhatára elérésének napjáig vehet részt.

Az ellátás folyósításárak időtartama végén a munkavállaló eléri az öregségi nyugdíjra jogosító életkort. A munkavállaló benyújthatja öregségi nyugdíj megállapítására vonatkozó igényét. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény jelenlegi szabályai alapján a tényleges társadalombiztosítási nyugdíj megállapításánál figyelembe fogják venni az ellátás folyósításának időtartamát, mint többlet szolgálati időt és a folyósítás összegét, mint nyugdíjalapot.

Következő javaslatunk, hogy a kis- és közepes szénbányászati vállalkozások termékváltás (pl. szén helyett építőanyag bányászat) esetén kapjanak pályázati lehetőségen keresztül támogatást új. modem - digitalizációs elvárásoknak megfelelő - gép: berendezések beszerzésére. Ez biztosíthatja a munkahelyek megőrzését, segítheti a zöld átmenetet, vagy optimális esetben kritikus nyersanyagok bányászatát.

A Bánya-. Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete javaslata az „Átállás a körforgásos gazdaságra" komponenshez

A KKV-k a bányászati hulladékok: meddők és építőipari bontási hulladékok, mint másodlagos nyersanyagok nagyobb arányú hasznosításában jelentősebb mértékben részt vehetnének, ösztönző támogatások esetén, hazánkban a szén, kő- és kavicsbányászati meddők mennyisége a legjelentősebb, hasznosítási lehetőségük lényegesen nagyobb a 90-es évek eleji 1000 kV óv mértéknél, ez a mérték alig haladta meg az 5 %-ot. A meddők hasznosítása, rekultivációja környezet- és természetvédelmi szempontból is fontos, munkahelyeket teremthet és másodlagos nyersanyagokat adhat az ipar számára.

Bízunk benne, hogy javaslataink beépülnek a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközökbe.

Érdekérvényesítő levelek

„A BDSZ elmúlt időszaki tevékenységét nagymértékben befolyásolta a veszélyhelyzet. A tervezett szakszervezeti akciók (tagszervezés, rendezvények, Jó szerencsét! köszöntés, Bányásznap, Borbála nap, Könnyűipari nap, nemzetközi rendezvények, személyes találkozású GINOP programok, testületi ülések, titkári értekezlet, nyugdíjas tagok látogatása, stb.) sajnos elmaradtak. A veszélyhelyzeti szabályozás miatt nem volt és nincs lehetőség nyomásgyakorló akciók szervezésére, személyes részvételű taggyűlések, kirándulások lebonyolítására.

(Reméljük, hogy mire a Bányamunkás júniusi száma megjelenik, mindezekről múltidőben beszélhetünk! – a Szerk.)

A pandémiás helyzet több, elsősorban könnyűipari cégünk működésére negatívan hatott, munkahelyi közösségek bomlottak fel. Romlott a szociális párbeszéd és a kollektív szerződéskötés feltételrendszere. A rendeleti kormányzás nehezítette az érdemi szociális párbeszéd kialakítását. Országos szinten konföderációnk nem tudta elfogadni a bérmegállapodást.

A szakszervezeti munka áttolódott az online térbe, rendszeressé váltak a nemzetközi, a pályázati programok és a testületi ülések digitális platformokon történő lebonyolítása."

(Idézet a BDSZ országos testületei 2021. évi II. féléves munkatervének bevezetőjéből)

„Az érdekvédelem nem járványfüggő", ez előző számunk – Rabi Ferenccel készített – interjújának címe. Támaszthat akadályokat a pandémiás helyzet, de nem lehetetlenítheti el az érdekképviseletek munkáját. Az alábbi levelek jó példák erre!

Korkedvezmény ügyben

A Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárca Nélküli Miniszter Stratégiáért és Koordinációért Felelős Államtitkár

Tisztelt Ekler Gergely Államtitkár Úr!

Megköszönve az IN YF/139/2(2021) iktatószámú (hivatkozási szám 10/2021) válaszlevelét, szeretném jelezni, hogy a bányász munkavállalók egy igen fontos követelésére nem kaptunk választ, ez pedig a szénkülfejtéses bányatérségben dolgozók korkedvezményre való jogosultságára vonatkozik.

A 150/1991 (XII. 4.) Komi. rendelet hatályon kívül helyezésével a szénkülfejtéses bányatérségben dolgozók egyik napról a másikra elveszítették évtizedes bányásznyugdíjra való jogosultságukat és a helyébe nem került be más nyugdíjazási lehetőség.

Az érintett bányász munkavállalók bányásznyugdíjra való jogosultságát a szénkülfejtéses bányatérségben (bányagödörben) fennálló rendkívüli munkakörülmények és azok egészségkárosító következményei, valamint hatásai alapozták meg.

A Magyar Tudományos Akadémia Bányászati Ergonómiai és Bányaegészségügyi Bizottsága szakértői számos esetben végeztek fiziológiai méréseket, amelyek minden esetben kimutatták az egészségkárosító tényezőket és kockázatokat.

Mindezek alátámasztották a szénkülfejtéses bányász szakmai nyugdíjra való jogosultságukat. ami egyben megalapozta a szénkülfejtéses bányatérségben meghatározott munkakörökben dolgozók korkedvezményre való jogosultságát is.

Ez utóbbi esetén azonban súlyos jogalkotói hiba történt, mert a szénkülfejtéses bányatérségben dolgozókat a korkedvezményre jogosító munkaköri jegyzékbe nem vezette át, valamint erről a hivatkozott kormányrendeletben sem intézkedett.

A bányászok erről a helyzetről semmit sem tehetnek, s ezért a többi korkedvezményre jogosító munkakörrel azonos elbírálási kérnek maguknak.

Tisztelt Államtitkár Úr!

Fentiekben leírtak alapján arra kérjük Önt. hogy kezdeményezze és támogassa a jogalkotónál, a „korábbi" 150/1991-es kormányrendeletben a szénkülfejtéses bányatérség címszó alatt felsorolt Fizikai és termelésirányító munkakörök visszamenőleges hatályú elismertetését a korkedvezményre jogosító munkaköri jegyzékbe, mely alapján az érintett munkavállalók élni tudnának 2014. december 31-ig a korkedvezmény adta lehetőséggel.

Kérem, válaszlevelében egyértelműen közölje, hogy a bányászok kérését tudják-e jogszabály-módosítással támogatni?

Válaszát várva kívánok.

Jó szerencsét!

Budapest. 2021.április 12.

Rabi Ferenc

Államtitkári válasz

A BDSZ kezdeményezte a szénkülfejtéses bányatérség címszó alatt felsorolt fizikai és termelésirányító munkakörök visszamenőleges hatályú elismertetését a korkedvezményre jogosító munkaköri jegyzékben. Az idézett választ kaptuk a Miniszterelnökség Családokért Felelős Tárca Nélküli Miniszter Stratégiáért és Koordinációért Felelős Államtitkárától:

„Az átmeneti bányászjáradék szabályainak megalkotásakor a szabályozás elvi alapja az volt, hogy munkát csak olyan munkakörülmények között és időtartamban lehet végezni, hogy az a munkavállaló egészségét, testi épségét ne károsítsa [a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 44. § (1) bekezdése]. Az idézett rendelkezés vonatkozik mind a külszíni, mind a mélyművelésű bányákban dolgozókra. A föld alatti munkakörben dolgozók estében a munkavégzés szükségszerű körülményei (pl. a napfénytől való elzártság) azok, amelyek az átmeneti bányászjáradékra való jogosultságot indokolták. Sajnálattal olvasom, hogy ennek ellenére egyes szénkülfejtéses bányatérségben dolgozók jelenleg is egészségkárosodásnak lehetnek kitéve. A kérdés rendezése érdekében jelezni fogjuk a problémát a bányászati ügyekért és a munkavédelemért felelős Innovációs és Technológiai Minisztériumnak".

*

Rabi Ferenc Elnök Úr részére

Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete

Tisztelt Elnök Úr!

Elnök Úr az Emberi Erőforrások Minisztériuma feladatkörét érintően javaslatot tett arra, hogy a rokkantsági és a rehabilitációs ellátáshoz hasonlóan a bányászok egészségkárosodási járadékában részesülő személyek esetében is legyen lehetőség az ellátás melletti, jövedelemkorlát nélküli keresőtevékenység folytatására.

Korábbi válaszlevelemben tájékoztattam Elnök Urat, hogy javaslatának megfelelően megvizsgáljuk az ellátáshoz kapcsolódó kereseti korlát eltörlésének lehetőségét, ennek keretében kikérjük a Pénzügyminisztérium véleményét is. A Pénzügyminisztérium álláspontja szerint figyelemmel arra, hogy a bányászok egészségkárosodási járadéka a megváltozott munkaképességű személyeknek nyújtott ellátások speciális, az ágazat dolgozóira tekintettel szabályozott típusa, a keresőtevékenység-korlát eltörlésének indokai ez estben is fennállnak, így a javaslat elfogadását támogatják, ,tájékoztatom Elnök Urat, hogy ennek megfelelően az Emberi Erőforrások Minisztériuma előkészíti az érintett jogszabály, az egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről szóló 23/1991. (II. 9.) Korm. rendelet módosítását.

Kérem válaszom szíves elfogadását.

Budapest, 2021. április

Titkári értekezlet

Április 28-án, online tartotta meg a BDSZ a titkári értekezletét. A személyes kapcsolattartás a veszélyhelyzet miatt megnehezült, ugyanakkor szükséges volt a BDSZ törekvéseiről, a szakszervezeti aktualitásokról véleményt cserélni. Az értekezlet elsősorban az alapszervezetek problémáinak megismeréséről és megvitatásáról szólt.

A tagszervezés és a tagmegtartás a korábbi testületi döntésünk alapján is kiemelt feladtunk. Indokoltságát sajnos a munkahelyvesztések és a foglalkoztatás csökkenése is alátámasztja.

A program első részében Krén Ildikó, az IndustriAll Europe munkatársa, stratégiai szervezőjének előadása hangzott el. A második részben alapszervezeti kötetlen párbeszédre, információ cserére került sor.

Bemutatkozik a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánja

A 2020/2021 tanév lényeges változást hozott a M.E. Műszaki Földtudományi Kar (MFK) életében. 2020 szeptemberében a MFK dékánját, Prof. Dr. Szűcs Pétert - akivel a Bányamunkásban 2017 decemberében interjút jelentettünk meg - kinevezték az Egyetem általános rektor-helyettesének és ideiglenes jelleggel, a Kar vezetésével Prof. Dr. Mucsi Gábort, a MFK dékán-helyettesét bízták meg. Ezt követően pályázatot írtak ki, aminek eredményeként – a Kari Tanács titkos, egyhangú igen szavazata mellett – a MFK dékánjának Prof. Dr. Mucsi Gábort választották 2021. január 1-től. A Kar vezetése is megújult. A három új dékán–helyettesről lapunkban már beszámoltunk.

Az interjú, a koronavírus veszélyhelyzet miatt, rendhagyó módon – telefonon– készült, természetesen tegező stílusban, hiszen több évtizedes kapcsolatban állunk egymással.

- Kérlek mutatkozz be, mint a Műszaki Földtudományi Kar legfiatalabb dékánja. Ismertesd olvasóinkkal azt a szakmai életutat, amelyet eddig bejártál.

- Miskolcon születtem, általános- és középiskolai tanulmányaimat szülővárosomban folytattam. 1997-ben felvételt nyertem a Miskolci Egyetem Bányamérnöki Karának (ma: Műszaki Földtudományi Kar) Előkészítéstechnikai mérnök szakára, ahol 2002-ben kiváló minősítésű oklevelet szereztem. A kutatás iránti vonzalmam folyamatosan alakult ki az öt év alatt, köszönhetően főleg a kiváló oktatóimnak. Mindezt tovább erősítette a két beadott Tudományos Diákköri Konferencia dolgozat, amelyekkel OTDK-n is részt vettem és II. díjban részesültünk hallgatótársammal közösen. Az egyetemi képzés során a kar kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerének köszönhetően 2002-ben három hónapig részképzésen vettem részt Németországban a Paderborni Egyetemen. Ebben az évben jelentkeztem a Miskolci Egyetem Mikoviny Sámuel Földtudományi Doktori Iskolába, ahol a sikeres felvételi után 2002-ben nappali tagozatos PhD hallgatóként elkezdtem kutatómunkámat. A képzést 2005-ben megszerzett abszolutóriummal fejeztem be. Ezt követően 2005 szeptemberétől a mai napig a Miskolci Egyetem Eljárástechnikai Tanszék (ma: Nyersanyagelőkészítési és Környezeti Eljárástechnikai Intézet) alkalmazásában állok különböző beosztásokban, jelenleg egyetemi tanárként. Ez idő alatt összesen 113 TDK dolgozat, szakdolgozat, diplomaterv és doktori disszertáció készült szakmai vezetésem mellett. Eddig összesen 67 ipari K+F+I munkában és 33 pályázati projektben tevékenykedtem, sok esetben vezetői szerepben. 14 alkalommal vettem részt külföldi egyetemen vendégoktatóként. 2019-ben habilitáltam a Miskolci Egyetemen. Kutatási területem a finomőrlés, a szilárd hulladékok előkészítése és hasznosítása, különös tekintettel az ipari hulladékok mechanikai aktiválása reaktivitásuk szabályozása érdekében, geopolimer, hulladékok szinergikus hasznosítása. Oktatói-kutatói tevékenységem mellett 2013-2020 között a Műszaki Földtudományi Kar tudományos ügyekért felelős dékánhelyettese voltam.

- Röviden a MFK-ról, milyen szakokon folyik most az oktatás és mit jelent a pandémia miatti szigorítás?

- A földtudományok legszélesebb spektrumú oktatása folyik a karunkon hazánkban, ezek jelentős része csak nálunk érhető el. Alapszakjaink a műszaki földtudományi alapszak, a környezetmérnöki alapszak és a földrajz szak. Jelenleg az első esetén Víz- és nyersanyagkutató mérnök, Bánya- és geotechnika mérnök, Olaj- és gázmérnök, valamint Nyersanyag-előkészítés mérnök specializáció közül választhatnak a hallgatók. A Környezetmérnöki alapképzés Hulladékgazdálkodás, továbbá Természeti erőforrás és környezetbiztonság szakirányokat tartalmaz. A Földrajz alapszak egyetlen specializációja a Geoinformatika. Az alapképzéseink hat és hét félévesek, mely az egyetemi képzés első lépcsőjét jelenti. A következő fokozat a négy féléves mesterképzés (MSc), s ennek két kimenete van: (I) a munkaerőpiac, ill. (II) a doktori képzés, amely a tudományos fokozat megszerzésére készít fel, és a képzési piramis csúcsát jelenti. A Karon mesterképzésben a Bánya- és Geotechnikai mérnöki (Bányászat és geotechnika, Nyersanyag-előkészítés specializációk), Olaj- és Gázmérnöki, angol és magyar nyelvű Hidrogeológus mérnöki, magyar és angol nyelvű Földtudományi mérnöki (geológus-, geofizikus- és geoinformatikus mérnöki specializációk), angol nyelvű Szénhidrogén-kutató földtudományi mérnöki, angol nyelvű Környezetmérnöki, angol nyelvű Olajmérnöki és Geográfus szakok indulnak. A mesterképzéseinkben egyre nagyobb szerepet kap a projektszemlélet és a csoportos problémamegoldás. A magyar hallgatók külföldi hallgatókkal dolgoznak együtt, és első kézből kapnak információt arra nézve, hogy a világ más részein mi történik a földtudomány területén és az iparban.

A duális képzési formának a földtudományok területén való hazai bevezetésében a Műszaki Földtudományi Kar az élen járt, mikor 2015-ben mindhárom alapszakjára továbbá egy mesterszakjára kidolgozta és meghirdette ezen formában is. A duális képzési forma lehetővé teszi a földtudományi területen működő, végzett mérnök hallgatóinkat foglalkoztató vállalatok számára, hogy a karral együttműködve, speciális gyakorlatorientált oktatásban részesüljenek hallgatóink ezáltal biztosítva, hogy a lehető legnagyobb szakmai kompetencia szinttel szerezhessék meg diplomájukat. A képzésben résztvevő hallgatók tanulmányaik során intézményi (elméleti) és vállalati (gyakorlati) szakaszokon keresztül komplex tudásra tesznek szert, melyet hatékonyan tudnak integrálni leendő munkahelyükön.

A Műszaki Földtudományi Kar a már végzett mérnökök tudásának szélesítését, gyarapítását is kiemelt fontosságúnak tartja. Ennek alapján válaszolva az ipar és a társadalom-gazdaság irányából érkező kihívásokra/igényekre jellemzően levelező rendszerben meghirdetett 2 és 4 féléves szakirányú továbbképzési szakok segítségével speciális fókuszú képzésben vehetnek részt a leendő szakmérnökök/szakemberek. A megszerezhető ismeretek között a szakmai törzsanyagon és a speciális szakmai ismereteken túl gazdasági és humán, valamint gyakorlatorientált tudásanyag is szerepel. A mérnök kamarai szabályok által rögzített szakmai gyakorlat után tervezői, vezető tervezői, illetve szakértői jogosultság megszerzésére is lehetőségük nyílik a végzetteknek. 2021-ben a Földgázellátási-, Geotermikus-, Munkavédelmi-, Olajmérnöki, Hulladékkezelés és -hasznosítási, Városüzemeltető-, Precíziós talajtérképezési szakmérnöki szakirányú továbbképzési szak szerepel a Kar képzési palettáján.

A doktori (PhD) képzés a Mikoviny Sámuel Doktori Iskola keretei között folyik. Jelenleg öt kutatási tématerületen, területenként számos témacsoportban folyik a képzés: Fluidumtermelő- és szállító rendszerek, Nyersanyag kitermelés és -előkészítés, környezeti eljárástechnika, Alkalmazott geofizikai kutatások, Alkalmazott földtani és hidrogeológiai kutatások, valamint Természet- és társadalomföldrajz.

A pandémia sajnos hatással van az oktatási feladatainkra, a korlátozások miatt a személyes jelenlét helyett többnyire csak a virtuális térben tudunk találkozni a hallgatóinkkal, ami a mérnöki oktatásnál nehézségeket okoz, de igyekszünk ezeket kezelni a feladatok féléven belüli átütemezésével. Ugyanakkor bízunk a helyzet mielőbbi rendeződésében.

- Melyik szakok a legkedveltebbek? Vannak úgynevezett „divatos" szakok?

- Szerencsére minden szakunk iránt van érdeklődés hazai vagy nemzetközi hallgatók irányából. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a hazai kedvezőtlen demográfiai események a kari jelentkezők számában is megmutatkoznak. Az elmúlt években azt tapasztaltuk, hogy megnőtt a kereslet a levelező mesterképzéseinkre, továbbá a szakirányú továbbképzéseinkre is, ami azt mutatja, hogy egyre többen dolgoznak az egyetemi tanulmányaik alatt. Erre reagálva folyamatosan bővítjük a szakirányú képzéseink szakjait. Két éve indított szakunk a munkavédelmi szakmérnök és a munkavédelmi szakember képzés iránt nagy az érdeklődés. Graduális képzéseink közül akár a fluidum- vagy szilárd ásvány bányászati irányú képzéseink szintén eredményesek. Az angol nyelvű MSc és PhD képzéseink pedig nagy érdeklődésre tartanak számot a külföldiek körében.

Több szakunk esetében is nagy lehetőséget ad a körforgásos gazdaság. A mai értelemben a bányászati tevékenységet kiterjesztve kell értelmezni, ugyanis nem csak a hagyományos értelemben beszélünk ma már bányászatról. Világszerte ismert az a kifejezés, hogy „urban mining", vagyis, hogy városi bányászat. Ennek a korát éljük. Hogy mit is tekintünk hulladéknak, annak pedig megvan a saját fogalma. De leegyszerűsítve azt mondhatjuk, hogy hulladék az adott korban az adott gazdasági körülmények között keletkező melléktermék, amit az adott gazdasági szereplő nem tud vagy nem akar hasznosítani. Az akár néhány évtizede lerakott hulladék olyan készletet jelenthet, amihez ma már hozzá tudunk nyúlni. Vannak most is olyan cégek, akik például az 50 éve lerakott hulladékból a ma létező technikával ki tudják nyerni a szennyezőanyagot, és így nyersanyaghoz jutunk. Egyébként a korábban lerakott hulladékot folyamatosan kontrollálni kell, és nyilván a megfelelő technológiai innovációval több irányba el tudunk indulni. Amikor azt mondjuk, hogy hulladék vagy szemét, és azon gondolkodunk, hogy esetleg hová „rejtsük el", akkor azon is gondolkodhatunk, hogy mit kezdhetünk vele. Például ott van a vörös iszap, amelyből kinyerhető a szkandium, ami egy stratégiai jelentőségű fém és a természetben csak vegyületekben fordul elő. A hulladék nem szemét: egy kg 99,99 százalékos tisztaságú szkandium akár 3000-4000 dollárt is ér a piacon, mert előszeretettel használja a high-tech ipar. Amit a természetből begyűjtöttünk, abból vissza kell nyernünk azt, amit használni tudunk, mert azt már most is erőteljesen érezzük, hogy egyébként fenntarthatatlan a világ.

Ehhez kapcsolódik a kar képzési struktúrájában a környezetvédelem. A kar életében felgyülemlett tudást és tapasztalatot tudjuk kamatoztatni. Hulladék esetében arra nem kell számítani, hogy kiürül a készlet. A hulladék a városi bányászatban alapvető dolog, amihez hozzá tudunk nyúlni. A kor, az ipar is megköveteli, hogy megújuljunk. És a karunkon a megújulás vezetett ahhoz, hogy ilyen hosszú történelmünk van. Egyébként annyira felgyorsult a világ, hogy nem tehetjük meg, hogy létrehozunk egy képzést, és hátradőlünk, mondjuk, 30 évre. Nekünk évről évre változnunk kell követve az ipari és társadalmi igényeket. Szerencsére vannak is igények, amelyhez alkalmazkodnunk kell. És ha már alkalmazkodás, akkor alkalmazkodunk a megújuló energiákhoz is vagy a hulladékhoz.

- A hallgatói létszám hogyan alakul (hazai és külföldi)?

- A jelentkező hazai hallgatói létszám a körülmények ellenére stabilizálódni látszik, de jelenleg azon dolgozunk, hogy növekedésnek induljon. Ennek érdekében a közelmúltban megújítottuk az alapképzéseinket, jelenleg pedig a mesterképzéseink és posztgraduális képzéseink fejlesztésén tevékenykedünk kollégáimmal. Örömteli hír ugyanakkor, hogy a nemzetközi téren még mindig nagy az érdeklődés a mester- és doktori képzéseinkre.

- Hogyan alakul a szakmai társaságokkal, cégekkel való kapcsolat kitérve a duális képzésre is?

- A szakmai társaságok, ipari partnereink igényeire kitüntetett figyelmet igyekszünk fordítani. A képzéseink fejlesztésébe bevonjuk a cégek képviselőit, továbbá nagy számú ipari meghívott előadónk van, ami az oktatás gyakorlati jellegét nagymértékben emeli. A duális képzési partnereink számát is emelni kívánjuk. Ezt mutatja, hogy 2021-re a három alapszak mellett, 5 mesterszakunk is (Földtudományi mérnöki, Bánya-Geotechnika mérnöki, Olajmérnöki, Környezetmérnöki, Hidrogeológus mérnöki) választható duális formában.

- Jelent e változást a Kar részére, hogy az Egyetem alapítvány formájában működik a mostani tanévtől?

- 2020. augusztus 1-től a Miskolci Egyetem államilag elismert magán felsőoktatási intézményként működik, amelynek fenntartója az Universitas Miskolcinensis Alapítvány. Továbbra is az eddigi államilag támogatott képzések megmaradnak, a hallgatói támogatások, az ösztöndíjak és tehetségprogramok változatlanul elérhetőek lesznek, az állami elismertség érintetlen marad. A modellváltás várhatóan rugalmasságot, a bürokrácia jelentős csökkenését eredményezi az egyetem életében, és egyúttal új piaci források bevonását teszi lehetővé. Erre az átalakulásra azonban időre van szükség. A kuratórium fő célja, hogy az egyetem itthon a legjobb magánegyetemmé váljon, nemzetközi szinten pedig még előkelőbb helyen jegyezzék. Fontos megjegyezni, hogy ebben a kérdésben a karok, a tudományterületek nem azonos lehetőségekkel és/vagy feladatokkal rendelkeznek. A Műszaki Földtudományi Kar képzési, kutatási kompetenciáiból adódóan több területen is hazai szinten egyedüli oktatási-kutatási központ. Ebből adódóan a feladatai nem regionális, hanem országos, sőt sok területen (olaj, geotermia, vízgazdálkodás, hulladékgazdálkodás stb.) nemzetközi vonatkozású, ezért a feladatokat és a célkitűzéseket is ennek megfelelően kell megfogalmazni, tervezni.

- Milyen fejlesztést / változtatást fogalmaztál meg a dékáni pályázatodban?

- Fontosnak tartom az iparral való együttműködés fokozott erősítését, annak érdekében, hogy a képzéseinket még jobban megismerjék és azokat az ő igényüknek megfelelően tudjuk fejleszteni, újakat kialakítani. A természettudományi és mérnöki szakma fontosságára fel kell hívni a figyelmet minden olyan fórumon, ahol oktatóink, kutatóink és ipari partnereink megszólalhatnak. A szakirányú továbbképzések területén az elmúlt években jelentősen növekedett a jelentkező hallgatók száma. Ezen a területen lehet a leggyorsabban követni az ipari igényeket. Jelenleg is újabb szakok indítása van egyeztetés alatt. Emellett a vállalati igényeket kiszolgáló fókuszált, rövid távú továbbképzéseket is számba kell venni, a lehetőségeket felmérni. Az MSc képzések racionalizálása korábban is tervben volt. Ezért egy megegyezésen alapuló MSc szakfejlesztést célszerű végrehajtanunk. Tény azonban, hogy a kar szakmai specifikumából adódóan nem várható egyetlen területen sem 8-10 főnél nagyobb (magyar nyelvű) létszámú évfolyamok indítása. Emellett szintén MSc szintű képzési lehetőség a nemrég alapított „Geoinformatika" mesterszak, valamint az „Alapanyaggyártási folyamatmérnök" mesterszak. A nemzetközi hallgatói létszám növekvő tendenciája mutatja, hogy világszerte van kereslet a Kar által oktatott képzésekre. Jelenleg főként a Stipendium Hungarikum programban érkeznek hozzánk külföldi hallgatók, emellett elvétve akad önköltséges jelentkező is. A nemzetközi képzés fontos elismertséget és bevételt ad, de Magyarországon kiemelten fontos feladatnak tartjuk a magyar hallgatók létszámának növelését a Kari képzésekben!

A Kari tehetséggondozás vonatkozásában kiemelten fontosnak tartom a Tudományos Diákköri Konferencia (TDK) tevékenység fokozását, a hallgatók aktivitásának növelését, motiválását. Mindezen tevékenységet segíti elő a Nyersanyagkutatási és hasznosítási Szakkollégium, amely a közelmúltban alakult meg. Mivel a legtöbb kutatóműhelyben multidiszciplináris tudományt művelnek, ezért fontos a Miskolci Egyetem Karaival, kiemelten a Műszaki Anyagtudományi Karral történő kompetencia alapú együttműködés erősítése, egymás infrastruktúrájának komplementer módon történő kiaknázása továbbra is feladatunk.

Hazai és nemzetközi kapcsolatok vonatkozásában a széleskörű kapcsolatrendszerünk kiaknázása a Kar jelenlegi oktatási, kutatási és tudományos pozíciójának megtartása és további erősítése érdekében. A Kar és a Régió, úgymint Borsod-Abaúj-Zemplén Megye és Miskolc közötti kötelék erősítése, a Fenntartható Természeti Erőforrás Gazdálkodás Kiválósági Központ aktív részvételével a helyi projektek kidolgozásában (tudástranszfer megvalósítása). Megszerzett know-how-k helybeni hasznosítása.

Humán erőforrás tekintetében az egyéni célok elérése fontos, de a legfontosabb, hogy az adott közösség, azaz Intézet, Kar és Egyetem egyaránt profitáljon az egyén munkavégzéséből. Az egyetemi tanárok (főállású professzorok) számának növelése és az MTA doktora cím szerzések fokozása, amire törekednie kell a magas idézettséggel rendelkező kollégáknak. Az egyetemi docensi gárda rendelkezik a legnagyobb létszámmal a Karon. Itt a megfelelő tudományos eredménnyel rendelkező kollégáknak törekednie kell a habilitált doktori cím elérésre. Ehhez megfelelő alapot nyújtanak a Karon futó pályázatok és kiemelkedően magas színvonalú műszeres infrastruktúra. A PhD hallgatók vonatkozásában örömteli, hogy egyre növekszik a disszertáció védések száma. Ebben nagy szerepe van a támogató témavezetői hozzáállásnak is, amelyet minden körülmények között fent kell tartani. A kooperatív ösztöndíj pályázat vélhetően növelni fogja az ipari kollégák részvételét a doktori képzésben. Emellett a nappali doktorandusz hallgatók részére is több hazai vagy külföldi ösztöndíj lehetőség van (pl. ÚNKP, Erasmus). Az MFK a hallgatókkal együtt ad egy egységet. A relatíve kisszámú hallgatói csoportok miatt a diákjaink fejlődésére kiemelten tudunk figyelni (ipari kutatásokba, pályázatokba való bevonásával), mert a közülük kikerülők alkotják majd a kar személyi állományának folyamatos utánpótlását és a Kar későbbi ipari kapcsolatait.

- Köszönöm az interjút.

Dr. Horn János

Nyitásra várva

Beszélgetés Hargittai Lászlóval, a BDSZ várpalotai nyugdíjas szervezetének titkárával

- Nyolcvanöt évvel ezelőtt, április 23-án születtem, Dorogon – kezdi a beszélgetést Hargittai László. - Itt kezdtem az általános iskolai tanulmányaimat, amit Annavölgyön fejeztem be. Édesapám, aki az Annavölgyi bányaüzem irodáján dolgozott, 1949-ben került Várpalotára, az akkori Várpalotai szénbányákhoz, mint Ernőbánya irodavezetője. A családdal 1950 augusztus 16-án jöttünk Várpalotára. (Édesanyám, a két húgom és jómagam. Két bátyám Annavölgyön maradt) Villanyszerelő szakmai képesítést szereztem, a szakmai gyakorlatot a Várpalotai Szénbányák bányaüzemének, elméleti oktatást a pétfürdői 322-es szakmunkásképző iskolában végeztem. 1954 április 18-tól a Várpalotai Szénbányák cseri bányájához kerültem, mint földalatti villanyszerelő. Szakmailag is képeztem magam, a sújtólégbiztosítástól a hegesztő tanfolyamig minden olyan képesítést megszereztem, ami a bányabeli munkámhoz szükséges volt, hogy azt a lehető legjobban el tudjam végezni. Érdekességképpen mondom, hogy akkor rabokat is dolgoztattak ott, közöttük kezdtem iparos pályafutásomat. 1960-ban, amikor cseri bánya szénkészlete kimerült, Bántabányára kerültem, ahol 1987-ig, annak bezárásáig dolgoztam. Ezután, még másfél évig a Veszprémi Szénbányák S1 újferenci bányájában foglalkoztattak, s innen mentem nyugdíjba, 1989-ben.

- Mikor kerültél kapcsolatba a bányász szakszervezeti mozgalommal?

- 1954-ben léptem be a bányászszakszervezetbe, ebben is apám példáját követtem. Voltam bizalmi, a vállalati szakszervezeti bizottság tagja, s a Társadalombiztosítási Bizottság vezetője. Mindig érdekelt a pajtásaim sorsa, közösségi ember lévén, igyekeztem az érdekeiket szolgálni, szocialista brigádvezetőként is ezt tettem, s hogy egy nagyot ugorjunk az időben, ezt próbálom most is, mint a várpalotai nyugdíjas bányász alapszervezet titkára.

- Mikor kezdődött „nyugdíjas pályafutásod”?

- Nyugdíjazásom után megkerestek a nyugdíjas alapszervezettől, s én rögtön beléptem. Vezetőségi tag lettem, s kultúrfelelőssé választottak, a kirándulásokat, klubösszejöveteleket szerveztem. Közben felkértek a bányász nyugdíjas klub vezetésére is, ezt a tisztségemet mind a mai napig betöltöm. Huszonöt éve, Molnár Józsi bácsi után, választottak meg titkárnak.

- Hogyan hatott az érdekvédelmi munkára a járványhelyzet?

- Szinte ellehetetlenítette azt. Az irodánkat a Jó szerencsét Művelődési Központban – jó másfél éve, a Ház felújítása miatt – bezárták, helyette kaptunk egy kis helyiséget a városi könyvtárban, de a pandémia miatt, jelenleg oda sem lehet bemenni. Talán most van rá remény, hogy újra kezdhetjük a munkát. (Beszélgetésünk idején kezdődtek az enyhítések, s a könyvtárak megnyitását is tervbe vették! – a szerk.) Mivel a csoportos találkozás erősen korlátozott, az információk cseréjére csak úgy van lehetőség, ha az utcán találkozunk egy-egy taggal.

- Hogyan alakult a szakszervezet szervezettsége?

- Amikor bekerültem a titkári funkcióba, a tagságunk létszáma száz-százötven fő körül volt. Jelenleg hatvan és hetven fő között ingadozik a tagok száma. A jövőt illetően nem tudjuk hogyan alakul a sorsunk. Nem tudjuk, hogy folytathatjuk-e ugyanúgy a közösségi munkát, mint azelőtt. Hiszen, a saját szervezeti életünkön túl, élő kapcsolatot tartottunk – a klubunkon keresztül - a bodajkiakkal, a székesfehérváriakkal, az ajkaiakkal, tehát a klubesemények és az alapszervezeti rendezvényeink egymást erősítve mozgalmas életet biztosítottak nekünk. A tagság részéről egyre erősebb az igény, hogy folytatódjanak ezek a programok, de a járványügyi korlátozások, egyelőre nem teszik lehetővé, hogy ezt a kollektív kívánságot teljesíteni tudjuk. Jellemző tendencia, hogy a tagságunk csökkenése a klubtagság tekintetében is nyomon követhető. Amikor átvettem a klub vezetését 368 tagunk volt, ma ez a létszám mindössze negyven fő.

- Tudom, hogy Várpalotán, nem kevésbé a ti közreműködéseteknek is köszönhetően, kiváló a bányásztradíciók ápolása.

- Testvérkapcsolatokat is ápoltunk/ápolunk. Jó az együttműködésünk a Honvédséggel, a várpalotai Bányászhagyományok Egyesülettel, a Rákóczi telepi Baráti Körrel, ez utóbbinál vezetőségi tag is voltam egy időben. A bányászhagyományok ápolásában aktívan veszünk részt, ennek egyik példája, hogy a klubunk harminc éves évfordulójára egy kiállítást készítettünk, ami megtekinthető a Jó szerencsét Művelődési Központ emeleti folyosóján.

- Befejezésül, mit kívánsz még elmondani?

- Nagyon sokat köszönhetek a vezetőségi tagjainknak, nélkülük nem lehetne eredményes a munkánk. Engedtessék meg nekem, hogy a teljesség igénye nélkül megemlítsem elődömet, Molnár Józsi bácsit, és aktív vezetőségi tagunkat, Rémai Mihályné Zsuzsát, de a többiek is valamennyien hozzájárultak ahhoz, hogy Várpalotán jelentős bányásznyugdíjas mozgalmi élet folyik.

- i.n.r -

A Föld napján Oroszlányban

„Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?” Így hangzik a Föld napja mozgalom egyik jelmondata. 1990 óta Magyarországon évről évre egyre többen érzik úgy, legalább megpróbálják – és legalább a Föld napján, április 22-én tesznek valamit ennek érdekében: fát ültetnek, rajzpályázatot hirdetnek, környezeti vetélkedőt, patak- és falutakarítást szerveznek, valamelyik zöldszervezethez csatlakoznak, vagy saját szervezetet alapítanak. És ez a Föld napja mozgalom legnagyobb sikere: hogy helyi igény szerint, helyi kezdeményezésre szerveződnek a Föld napi programok, és ma már nem csak a Föld napján.

Az alapítók szándékainak megfelelően, az oroszlányi Bányász nyugdíjasok a Föld napján is aktívan tényked tek közösen a „Lakóhelyünk védelméért a zöld Oroszlányért” pályázat kapcsán!

A lelkes és elkötelezett csapat, az egészségügyi előírások betartásával (Maszk, védettségi igazolvány) április 22-én, tizenöt fővel, több mint tíz köbméter illegálisan lerakott hulladékot raktak konténerbe a Pusztavámi út melletti Kontakta pihenőhelynél! Igaz, hogy az égi áldás (eleredt az eső) félbeszakította a munkát, de másnap teljesen tele lett a konténer, sőt még tizenöt zsákot is sikerült megtölteni egy másik helyen!

Közös érdekünk, hogy a földet megóvjuk! Hadd álljon itt, befejezésül, a résztvevők által hangoztatott, s az esemény célját jól kifejező mondat: Ha szemétgyűjtőbe dobod a feleslegessé váló holmit, már nagy lépést tettél a környezet védelme érdekében!

- T. L. -

A BDSZ részvételéről, az európai szakszervezeti munkában

Az Európai Szakszervezeti Szövetség (ESZSZ) legfontosabb aktuális témakörei, az európai minimálbér bevezetésének lehetősége, feltételeinek meghatározása, valamint az EU-s források felhasználása, lehívása a nemzetállamok gazdaságainak segítése, helyreállítása érdekében.

Már a múlt évben elindította kampányát az ESZSZ, amellyel arra kívánta felhívni a figyelmet, hogy az Európai Bizottság által 2020 ősszén benyújtott, az EU-s tagállamok egységes minimálbérre vonatkozó javaslatának több anomáliája, hiányossága van, aggályos a munkavállalók szempontjából. A jelenlegi formájában nem tartalmaz elegendő garanciát arra, hogy ténylegesen csökkenjenek az EU-n belüli jövedelmi egyenlőtlenségek.

Az Európai Bizottság az európai minimálbérekre vonatkozó, jogilag kötelező érvényű ajánlást terjesztett elő, amelynek célja – elvileg - az Európai Unión belüli munkavállalók tisztességes megélhetésének biztosítása. Az előterjesztéssel szeretnék elérni az európai politikusok, döntéshozók, hogy az EU tagországaiban mindenhol ugyanolyan szempontok alapján számolják ki a „tisztességes” minimálbért, viszont ennek nagyságrendjének meghatározása a tagországok hatáskörébe helyezi.

A nemzetközi szakszervezeti konföderáció követelései között szerepel, mindenképpen szükség van egységes európai minimálbér-kritérium kialakítására, meghatározására, mert tapasztalható, hogy a jövedelmi egyenlőtlenségek, a bérkülönbségek folyamatosan növekednek Európa-szerte és globálisan is.

Különösen most aktuális a téma, mert az EU új csúcsvezetői, testületei nagyobb hangsúlyt fektetnek a szociális partnerek szerepének, a kollektív alkuk számának és szerződések lefedettségének növelésére.

A cél az lenne, hogy a tagállamok „tisztességes fizetést” határozzanak meg, amely egységes, minden tagállamra azonos kritériumok szerint számolnának ki. Véleményem szerint ez a meghatározás nagyon tág definíciót jelent.

További meghatározó szempont a munkaerő-termelékenységi mutató változása lenne. Az ESZSZ véleménye szerint a „termelékenység” nem lehet kritérium. Az ESZSZ a „méltányos” fizetés alsó határát egységesen a nemzeti mediánjövedelem 60 százalékában és a bruttó nemzeti átlagbér ötven százalékában határozná meg.

Az európai szakszervezeti szövetség szeretné kötelezni a tagállamokat, hogy bizonyos kiszolgáltatottabb társadalmi csoportok (például nők, a pályakezdők, a háztartásbeliek, közmunkát végzők stb.) ne képezhessenek kivételt a kötelező legkisebb fizetés hatálya alól.

Aggályos továbbá, hogy számos tagország - köztük Magyarország is - nem tesz eleget számos szakszervezeti, munkavállalói jog érvényesülésének. Ezen jogok - pl. valódi szociális párbeszéd a munka világának szereplőivel jogszabályváltozások esetén - egységes, európai és nemzeti előmozdítása pedig elengedhetetlen, ezért az ESZSZ a méltányos minimálbérek megteremtése mellett a kollektív tárgyalások rendszerének tényleges javítására felszólítja az EU döntéshozóit és a tagországok kormányait is. (Az IndustriAll Europe-on keresztül a BDSZ a nemzetközi online találkozókon, ágazati és szakpolitikai megbeszéléseken többször jeleztük ezt a problémát.)

Az európai ipari szakszervezeti szövetség online ülésein, több alkalommal is foglalkozott Európát, a tagországokat, a szakszervezeteket, a gazdaságot, az ágazatokat érintő napirendekkel. Egyik ilyen téma volt a nemzeti helyreállítási tervek európai és tagországi szinteken. Az IndustriAll Europe azonos álláspontot képvisel, mint az ESZSZ, szükség van a helyreállítási tervek széleskörű konzultációjára, az érintettek, szociális partnerek minél szélesebb körű bevonására. Sajnálatosan igen nagy eltérések mutatkoznak nemzeti szinteken, nem azonos módon ítélik meg a helyreállítási terveket, a forrásigényeket, politikai vita folyik a pénzösszegek felhasználásáról, lehívásáról, a kölcsön szükségességéről.

Magyarországon az érintett szociális partnerek bevonása csak részben történt meg. Fő célkitűzés, a leginkább rászorultakhoz kerüljenek a támogatások, ott történjen a források elosztása, felhasználása.

Több szakpolitikai bizottságban is napirendre tűzték, hogy Európának új iparpolitikai stratégiát szükséges kialakítani az egyes ágazatok, tagországok ipari tevékenységeinek helyreállítása, a szektorok átalakulásának segítése érdekében.

A világjárvány kitörése következtében Európa határait fokozatos lezárások jellemzték, ez jelentős gazdasági visszaesést eredményezett.

A Covid időszak megelőzően is a legfontosabb témakörök voltak, a Zöld Megállapodás, digitalizáció, robotizáció. A bekövetkezett hatások miatt az eredeti terveket 2021 tavaszán felülvizsgálták és frissítették.

Az elmúlt években az industriAll Europe aktívan részt vett az EU szervezeteivel az európai ipari stratégia meghatározásában, kidolgozásában, valamint az energiaintezív iparágak jövőjével kapcsolatos munkacsoport üléseken. Az érintett szektorok folyamatosan változnak, átalakulnak, meg kell felelni az új kihívásoknak.

A szén-dioxid-mentesítés, a digitalizáció, a gyors technológiai változások egyre inkább fokozzák a képzések, készségek iránti igényeket a vállalatok, különösen a kis- és középvállalatok szempontjából. Ezért meghatározó a célzott támogatások, különösen az elmaradott, kevésbé fejlett vagy a magasabb szén-dioxid-kibocsátó országok, régiók esetében.

Érzékelhető a fejlettebb, gazdaságilag jobban teljesítő országok többet költenek kutatásra, fejlesztésre, innovációra, képzésekre, ez irányú elmozdulásra Magyarország esetén is szükséges.

Az elmúlt időszakban tapasztalható volt az értékláncok, beszállítói kapcsolatok elakadása, töredezése, bizonyos termékek előállítása során különösen hátrányosan érintett egyes szektorokat, a termékek előálítását, a megrendelések teljesítését.

Beőthy-Fehér Szabolcs

A „május elseje” születéséről

1886. május elsején 350 ezer munkás lépett sztrájkba az Amerikai Munkásszövetség buzdítására a nyolcórás munkanapért. A munkások akcióját nem nézte a hatalom jó szemmel. Millwaukee-ban a kivezényelt rendőrség a tömegbe lőtt, s a sortűznek kilenc halálos áldozata volt. A legviharosabb összecsapásra Chicagóban került sor.

A nyolcórás munkaidőért való küzdelem ezzel azonban nem ért véget. Még hosszú évek harca következett úgy az európai, mint az amerikai kontinensen. többször megfogalmazódott a nemzetközi akció szervezése is. 1889 -ben a II. Internacionálé alakuló kongresszusán született meg a határozat május elsejéről: „Nagy nemzetközi tüntetést kell szervezni egy időpontban, oly módon, hogy a munkások egyidejűleg valamennyi országban, minden nagyvárosban terjesszék a képviseleti szervek elé azt a követelést, hogy törvényesen csökkentsék a napi munkaidőt nyolc órára, …Figyelembe véve, hogy az American Federation of Labour St.Louis-ban 1888-ban rendezett évi kongresszusán már határozatot hozott hasonló tüntetés rendezésére 1890. május elsejére, ezt a dátumot kell elfogadni a nemzetközi tüntetés időpontjaként.”

A párizsi kongresszus határozatát a Népszava 1889. augusztus 25-i számában közölte, majd a december 29-i számában a lap felhívta a munkások figyelmét: „Ne feledkezzetek meg a munkásünnepről. Tartsátok figyelemben az 1890. évi május hó első napját. Gondolkozzatok a nyolcórai munkaidő kihívása felett …Legyetek tekintettel ama előnyre, amely a munkaidő megrövidítése s különösen a nyolcórai munkaidő behozatala reátok vár… Nyolcórai munkaidő mellett a munkás nem képez többé munkaeszközt, hanem elkezd ember lenni! A győzelem megérdemli a küzdelmet! Munkások szervezkedjetek.”

A magyarországi szociáldemokraták már 1890 februárjában megkezdték az ünnepre való felkészülést. Az első megbeszélésen 14 fővárosi szakegylet képviselői jelent meg, áprilisra sorra csatlakoztak az egyes szakmák.

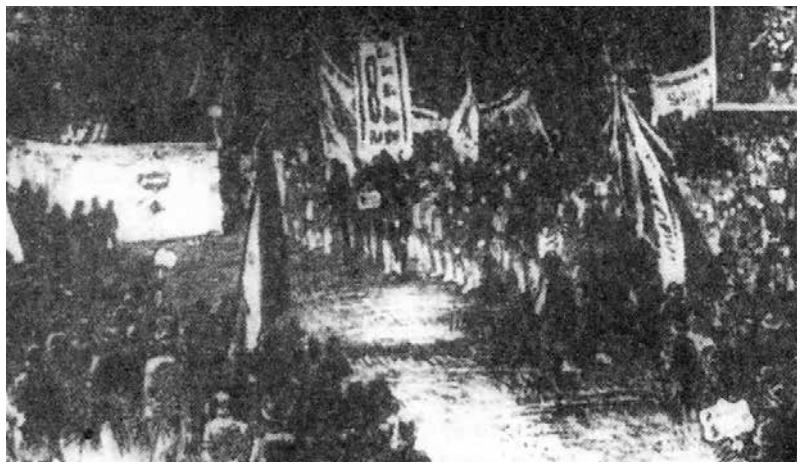

A Népszava 1890. március 2-án közleményt jelentetett meg május elseje megszervezéséről: „…A fennálló szakegyletek nagy része már bejelentette testületi csatlakozását, úgyszintén több gyár munkásai is megállapodásra jutottak már. Május elseje munkásünnep lesz, a munka e napon szünetelni fog. …” A cikk tudatta az ünnep részletes programját. A gyülekezés színhelye a Kálvin tér volt. Innen készültek felvonulni a Kiskörúton, majd az Andrássy úton át a Ligetbe, az Aréna előtti szabad térre, hol „a résztvevők megállapodnak”. A rendezők gondoskodtak a felvonulók táblákkal és zászlókkal való ellátásáról. A zászlókra azt írták: ”8 órai munka, 8 órai szórakozás, 8 órai nyugalom”. A rendezők arra is ügyeltek, hogy ne legyen a tüntetésen rendzavarás. Úgy döntöttek, hogy „minden szakegylet és minden gyár testülete 10-10 résztvevő után 2 rendezőt választ, amely rendezők folyton a szárnyon haladnak és kordont képeznek”. A kormány is felkészült az ünnepre. Gróf Szapáry belügyminiszter körlevélben adott utasítást arra, hogy akadályozzák meg a tüntetést, s csak gyűléseket engedjenek. Készenlétbe helyezték a rendőri, közigazgatási szerveket és a katonai egységeket. Mindezek ellenére Budapesten nagy tömegek vonultak fel. Az ünnepről így tudósított a Népszava: „Az egyesületek és testületek felvonulása bámulatos rendben és csendben folyt le….Ünnepélyes, elragadó látvány volt. A felvonuló testületek zászlókkal és feliratos táblákkal foglalták el helyeiket, és részben zeneszóval sorakoztak a helyen. Nemsokára együtt volta munkások nagy sokasága. Mintegy 60000-re tehető a résztvevő munkások és munkásnők száma, és minden túlzás nélkül mondhatjuk, hogy e napon alig volt Európa bármely más városában annyi ember egy helyen, egy pontban együtt, mint amennyi itt volt.”

Az ünnepi gyűlésen határozatot fogadtak el, melyben követelték többek között a 8 órás munkanap bevezetését, a „hathatós munkásvédtörvényhozást”, heti 36 órás munkaszünet biztosítását. A budapesti tüntetésen több vidéki munkásszervezet képviselői is ott voltak, így az orosháziak is. Itt állapodtak meg a földmunkás egyesület megalakításáról, és annak fővárosi segítéséről. Az orosháziak ekkor felkeresték még Irányi Dániel országgyűlési képviselőt, arra kérve őt, hogy a földmunkások helyzetének javítása érdekében interveniáljon az országgyűlésben, aki ezt meg is tette.

Az ország nagyobb városaiban, ahol szakegyletek még nem működtek, és betegpénztárak tagjaiként szerveződtek a munkások, szintén megünnepelték május elsejét.

1990-ben a szakszervezetek emléket állítottak az első május elsejének. A Városliget, a Dózsa György út (az első május elsején Aréna út) és az Ajtósi Dürer sor sarkán álló Centenáriumi Kőnél az építkezésig voltak évek, hogy a hazai szakszervezeti szövetségek együtt emlékeztek.

Higgyük így lesz még…

Lux Judit

Itt volt május elseje

Majális volt és lesz

A pandémia alaposan átalakította a szakszervezetek rendezvénytervét. Hogy mást ne írjak: mindkét esztendőben elmaradt a hagyományos szakszervezeti majális, május elsején, a budapesti Városligetben.

Pedig, ha volt következetesen ápolt hagyománya a szakszervezeti mozgalomnak, az a munka ünnepének már említett eseménye.

Április harmincadikán az első május elsejét megörökítő emlékkőnél volt kis műsor (Szűk részvétellel és a biztonsági előírások betartása mellett az idén is volt megemlékezés! – a szerk.), beszéd, szavalat, koszorúzással, virágok elhelyezésével, majd délután került sor az MSZOSZ – díjak átadására. Másnap pedig a Napozóréten, a szakszervezetek tradicionális helyszínén, központi színpadon, s az ágazati szakszervezetek sátraiban jó hangulatú beszélgetések, aktuális témákról, szakavatott előadókkal, politikusokkal, a szakszervezeti élet reprezentánsaival. Meg csak úgy beszélgetések, egymás között, azzal a mindig elért céllal, hogy jól érezzük magunkat.

A forma is kedvelte a változatosságot. Volt olyan, hogy a Városligeti fasorban felállított alkalmi színpadon (Egy teherautó platóján) szóltak a résztvevőkhöz a konföderációnk vezetői, de a leggyakoribb az volt, hogy a BDSZ székház előtt gyülekeztünk, s onnan indultunk, MSZOSZ-be tömörült tagszervezetek, a Dózsa György úton, a Hősök tere érintésével, zászlókat lobogtatva, transzparenseket emelve a magasba a Városligetben felállított sátrainkhoz.

A résztvevők nem mindig korlátozódtak a fővárosi érdekképviseletek tagjaira, több alkalommal képviseltették népes delegációval magukat vidéki szervezeteink is.

Az igazsághoz tartozik, hogy a majális megrendezése, ha nem jön közbe a Covid-19, akkor is nehézségbe ütközött volna, hiszen a Városliget, az állami beruházások, vitákat és tiltakozásokat generáló terepe lett. Az építkezési területek kiterjesztése okán, már 2019 után belengették az illetékesek, hogy a Napozóréten nem lesz mód semmiféle tömegrendezvényre.

Mivel, a fent már részletezett indokok miatt, az idén sem élhetjük át a személyes együttlét kellemes élményét, néhány fotó segítségével igyekszünk felidézni a majálisok közösen eltöltött pillanatainak hangulatát. Lehet, hogy a Városligetben – legalábbis egy ideig – nem lesz majális. Lehet. Lesz máshol. Mert a Munka Ünnepét, a szakszervezeti mozgalom élő hagyományát nem lehet negligálni.

Az a mienk.

Száz éve írták

Új program — lesz-e változás?

Az új Bethlen-kormány december 7-én mutatkozott be a nemzetgyűlésen és a kormány elnöke elmondotta a szokásos programot. Nem igen érdekli a szervezett munkásságot az egymást elég sűrűn fölváltó kormányok programja. A háború előtti időben sem volt abban semmi jó a munkásság részére, most pedig még kevésbé. A tessék-lássék kedvéért elmondanak egy pár tetszetős mondatot, amely a külföldnek van szánva, csak azért. hogy bizonyítsák, mi mindent akarnak ők a munkásság érdekében kifejteni. Azután marad minden a régiben. Ugyan kinek jutott valaha is eszébe felelősségre vonni a kormányt, mert a munkásság részére tett ígéretet nem tartotta be.

A legutóbbi két évben az egymást fölváltó kormányok nem is sokat ígértek, hanem adtak, mégpedig azt, amit nem is kértünk. Kivételes rendelet tucatszám, katonai fölügyelet a bányamunkásokra, költözködési jog megvonása, jelentkezési kényszer, internálás, fogház, cenzúra, gyűlésbetiltás stb. Ezek a kormányzás eszközei. Két évnél hosszabb idő óta, mint másodrendű polgár lesz kezelve a munkás. A bolsevizmus bukása után mindenki rúgott a munkásosztályon, mintha csak egyedül ő lett volna az oka mindennek, ami elég rosszul történt

Nyugodtan tűrtük az üldözést, a szitkot, azzal a biztos tudattal, hogy ennek is egyszer vége lesz. Nem lehet kivételes rendeletekkel állandósítani a kormányzást és az, aki ezt teszi, az vét az ország érdekei ellen. Ismételten rámutattunk szóval és írásban, amennyire lehetett, a kormányzás eme hibájára; nem tudjuk, a mi szavunk, vagy pedig más okok voltak azok, amelyek a kormányt arra késztették, hogy a gyűlölet politikájának enyhítését ígérje. Az egész kormányválság alatt ismételten hangoztatták a „munkáskérdés rendezését”; furcsa ugyan ez a meghatározás, mert velünk nincs mit „rendezni”, mert nem akarunk sem többet, sem kevesebbet, mint az ország többi polgárai. Ha azonban mindenáron „rendezni” akarják azt, ami már elég régóta rendezésre vár, hát lássuk most már, hogyan kívánják azt.

A miniszterelnök a nemzetgyűlésen elmondott beszédében foglalkozott azokkal a kérdésekkel, amelyek bennünket közelről érdekelnek. Sajnálattal kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy a miniszterelnök úr kijelentései nem elégíthetik ki a szervezett munkásságot. Főként kifogásolandó az a bizonytalanság, amelylyel a miniszterelnök kijelentéseit tette. Semmi határozottság, csupa általánosságban mozgó kijelentések, amelyekből nem tudjuk megállapítani, hogy mennyi az, amit a kormány ebből megvalósítani szándékozik. Az a kijelentés, hogy „fölvegyük az érintkezést és megkíséreljük a kibékülést azokkal a munkásrétegekkel is, amelyek eddig a többi osztályokkal szemben bizonyos merev elzárkózási politikát folytattak és mindenesetre a kormánnyal szemben határozott ellenzéket képeztek” igen szépen hangzik igy elmondva, de ezt mindenki úgy értelmezi, ahogy akarja. További kijelentései a miniszterelnöknek valami valamivel konkrétabbak már, amidőn azt mondja: „biztosítani kívánjuk a munkásosztály részére a szakszervezeti működés teljes szabadságát”, kérdés csak, hogy ehhez a vidéki szolgabírák és rendőrkapitányok hozzájárulnak-e? A kormány a legközelebbi időben újabb amnesztiarendeletet. fog kiadni, az internálások ügyét revízió alá veszi, ez már ismét kevésbé pontos meghatározás. „A sajtócenzúrát már a legközelebbi napokban teljes mértékben megszűnteti.”

Beszélt azután a miniszterelnök úr a bányamunkásokról is, még pedig a következőképen:

A munkásosztály további panasza az volt, hogy a bányamunkások katonai fölügyelet alatt állanak. Amint méltóztatik tudni, a szénellátás tekintetében három kormánybiztosságot szervezett volt a Teleki-kormány. Az egyiknek: a katonai kormánybiztosnak az volt a föladata, hogy a bányákban a fegyelmet és a rendet biztosítsa. Azután volt termelési kormánybiztos, aki a termelés fölött őrködött és volt még azután a fogyasztók érdekében a szénelosztó kormánybiztos. Ezt a három kormánybiztosságot egybe kívánjuk vonni és a katonai kormánybiztosságot megszüntetni kívánjuk, mert hiszen az állam normális, rendes rendfenntartó közegei: a csendőrség és a rendőrség képesek ma a teljes rendet biztosítani.

Megnyugvással vesszük tudomásul a miniszterelnök úrnak ezen kijelentését és ha szabad ahhoz egy megjegyzést tenni, úgy csak azt kérjük, minél előbb. Reméljük, hogy a miniszterelnök úr ezt úgy értelmezi, hogy ezzel egyidejűleg megszűnik a bányamunkások lekötöttségét kimondó másik két kormányrendelet is, mert ez egyik fő követelése a bányamunkásoknak.

A miniszterelnök úr azzal fejezte be az erre vonatkozó kijelentéseit, hogy „kérjük a munkásosztályt, jöjjenek ők is annak tudatára, hogy ők éppen annyira magyarok, mint mi mindnyájan”. Nagyon helyes. Mi is magyarok vagyunk, ezt már rég tudjuk, de miért kellett akkor magyar és magyar között különbséget tenni? Miért kellett egy egész munkásosztályt ellenségként kezelni? Mert egy politikai hibát követett el? Hát egyedül csak a munkásosztály követett el még politikai hibát? Hát a háború megindítása, az talán-egy politikai bölcsesség volt?

Reméljük, hogy Bethlen miniszterelnök, szavai nem fognak minden nyom nélkül elhangzani. Szavait tettek fogják követni meg fog szűnni a munkásosztály üldözése. Legyen meggyőződve a miniszterelnök, a magyar munkásosztály van annyira magyar, mint a német vagy a cseh munkásosztály, de ehhez az szükséges, hogy ne állandóan a korbácsot suhogtassák a munkásság feje fölött, mert ez kormányzási eszköznek ma már nem fog megfelelni.

(Bányamunkás, 1921 december)

Magyarországi bányászati múzeumok

Nemcsak a nagyközönség, de még a közművelődéssel és az iparággal foglalkozók előtt sem igazán ismert az a tény, hogy Magyarország legnagyobb tematikus múzeumi hálózata a bányászati múzeumok és kiállítóhelyek együttese.

Múzeumaink között vannak kicsiny, magánszemélyek által létrehozott és üzemeltetett kiállítóhelyek és az országos hatáskörű múzeumok is. Ez utóbbiak közé tartozik a soproni Központi Bányászati Múzeum és a zalaegerszegi Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum,

amelyek Európa-hírű szakmai gyűjteménnyel rendelkeznek.

A hazai múzeumi struktúra sajátossága, hogy 1990 előtt a különféle szakmai, szakági múzeumok – eltérően a más európai országoktól – nem a kulturális kormányzat, hanem az egyes ágazati irányítószervek (minisztériumok, főhatóságok) kezelésében működtek. A rendszerváltás időszakában ezektől a feladatoktól a központi igazgatás igyekezett megszabadulni, aminek következtében sok múzeum sorsa megpecsételődött. Ám a bányászati szakma erős hagyományápolási ösztönének köszönhetően – sokszor a helyi szakemberek és közösségek áldozatos munkájával – a bányászati kiállítóhelyek jó része átvészelte ezeket az időket, nem tűntek el, sőt, jó néhány újabb intézmény jött létre az elmúlt két évtizedben.

Bár a társadalom jelentős része a bányászatot ma a 250 éves múltra visszatekintő szénbányászattal azonosítja, ne feledjük, hogy ez mesterség évezredeken át azoknak az anyagoknak a kitermelését jelentette, amelyek lehetővé tették az emberiség számára a termelőeszközök készítését, és ezáltal a gazdasági és műszaki fejlődést. Kevesen tudják, hogy a bányászathoz köthető az első kötöttpályás közlekedési eszköz, a vasút megszületése, de például a polgári célú robbantások feltalálása is – amelynek éppen a magyar bányászat egykori központja, Selmecbánya adott helyet az 1620-as években.

Napjaink általánosan elterjedt vélekedése, hogy a bányászat kárt okozó tevékenység, és egyre jobban háttérbe szorul, megszűnik. Ez a nézet a rendelkezésre álló kevés információn, valamint bizonyos új, a tényeket nem kellően figyelembe vevő véleményeken alapul.

Hazánkban a bányászati ágazat – amely akkor még a hagyományos mélyművelésű bányászatot jelentette – nagyjából az 1980-as évek közepétől valóban egyre rosszabb állapotba került, s emiatt gyorsan elterjedt a társadalomban az iparág lenézése, lebecsülése és az érintettek, az abban dolgozók kivételével a bányászat elutasítása. A visszaéssel együtt jelentősen beszűkültek azok a lehetőségek, amelyek a bányászat megismertetéséhez, elfogadottságához járultak hozzá, mint például a bányászati szakoktatás vagy a bányászati emlékek megőrzésének terei.

Ennek ellenére hazánkban a bányászati múzeumok és kiállítóhelyek még ma is léteznek és fontos szerepet töltenek be. S szinte hihetetlen, de míg a négykötetes, nagyszerű „A magyar bányászat évezredes története” című könyv 2001-ben megjelent harmadik kötete 21 bányászati kiállítóhelyet mutat be, múzeumaink száma az elmúlt húsz esztendő alatt több mint kétszeresére nőtt: 49 ilyen létezik az országban…

Az intézményeket létrehozó és működtető szervezetek, magánszemélyek, a szakemberek elkötelezettek a kiállítóhelyek megmaradása iránt. A közreműködők példamutatóan, sok esetben nagy áldozatvállalással veszik részt fenntartásukban, s tudjuk, hogy néhány esetben szinte csak az ő személyes ambíciójuknak tudható be, hogy látogatható egy-egy kiállítóhely.

A múzeumok a társadalmi emlékezet megörökítői és bemutató helyei. Különösen igaz ez annak a szakmának a vonatkozásában, amely – mint fentebb szó volt róla – a társadalmi és gazdasági fejlődés motorjaként funkcionált évszázadokon át. Hazai bányászati múzeumaink az emlékezések és az identitás megőrzésének helyszíneül is szolgálnak, kisebb településeinken pedig egyben a közös programoknak helyet adó intézményként is működnek.

Központi Bányászati Múzeum - Sopron

Hazánk második és hosszú ideig legnagyobb műszaki múzeuma a Sopron belvárosában található egykori Esterházy-palotában működő Központi Bányászati Múzeum. Az épület 1951 óta műemléki védettséget élvez. Bemutatásához egy egész könyv sem lenne elegendő, így most csak néhány, a múzeum történetében fontos momentumot említek meg.

A múzeum létrejöttében elévülhetetlen érdemeket szerzett az a Faller Jenő, aki régi bányamérnök családból származott (már nagyapja is tanított a selmeci akadémián), és aki az 1957-ben megnyitott múzeum kialakítását kezdeményezte, kiharcolta, s aki az intézmény első vezetője is volt.

A Magyar Tudományos Akadémia Bányászati Főbizottsága az 1955. június 22-én Sopronban megtartott ülésén Faller javaslatára határozott úgy, hogy az 1954. évi 4. számú törvényerejű rendeletre hivatkozva megszervezi a bányászat emlékeinek gyűjtését és bemutatását méltó körülmények között. A múzeum helyének azt a Sopront javasolták, ahol 1919 óta a bányászati főiskola működött, miután a selmecbányai anyaintézetet el kellett hagynia.

A Soproni Városi Tanács 1955 augusztusában a javaslatot elfogadva úgy döntött, hogy a múzeum céljára felajánlja a Sopron belvárosában, a közvetlenül a Fő térről nyíló Templom utcában, annak is az elején található volt Esterházy-palotát.

Az épület múzeummá alakítását a nehézipari minisztérium anyagi hozzájárulásából végezték el, s a munkákban jelentős részt vállaltak a bányavállalatok és az ott dolgozó munkások, szakemberek. A múzeum ünnepélyes megnyitására 1957. október 13-án került sor.

A múzeum a kezdetektől fogva nagy látogatottságnak örvendezett, ám a 70-es évek végére szükségessé vált felújítása, bővítése.

A felújítás történetéhez hozzátartozik, hogy a feltárásokat követően – és a műemléki előírások szem előtt tartása miatt a feladat – jóval bonyolultabb lett a vártnál, és jó néhány meglepetést hozott. Ennek következtében az eredeti ötmillió forintos előirányzat csaknem a négyszeresére emelkedett. Gondot jelentett a szakemberek hiánya is, ugyanis a műemlékesek az építkezéshez annyi szakmunkást állítottak ki, ahány segédmunkást a múzeum vagy a városi tanács biztosítani tudott. Ekkor Molnár László, a múzeum akkori vezetője régi munkahelyéről, Brennbergbányáról szerzett nyugdíjas bányászokat. Az ötlet nagyon jónak bizonyult – hiszen egy vájár nem csak a fejtéshez ért, de ha kell, falazni, csövet szerelni vagy éppen villanyt szerelni is tud. Egy szintén nyugdíjas főaknász vezetésével folyamatosan hat-hét bányász dolgozott az épület felújításán, a műemlékesek teljes megelégedésére.

A brennbergiek részvételének köszönhetően a tervezetthez képest több mint egy évvel rövidebb idő alatt sikerült a rekonstrukciót elvégezni. A felújított épületet – amelynek kiállítótere kétszeresére, 900 négyzetméterre nőtt – 1980. szeptember 3-án, a XXX. Bányásznap ünnepségsorozata keretében nyitották meg.

A XVIII. századi állapotok visszaállítása mellett hatalmas nyereség volt a teljesen eltömedékelt pince megnyitása, és az ott kialakított látványbánya, ahová a vállalkozó kedvű gyerekek a bányákban egykor használatos csúszdán juthatnak le. A bányatér elsősorban a fiatalabb korosztály érdeklődésének felkeltését célozza, a foglalkoztató, feladatmegoldó kiállítóegységektől a csilléig, amelybe beleülhetnek és tolhatják egymást. Szintén ekkor nyitották meg a hátsó, több mint 900 négyzetméteres kertrészt, amely különlegessége, hogy hátsó traktusa a várfalakra fut ki. Ott ma is megtekinthető egy kis kupolával fedett filagória, és egy gondozott függőkert. A hagyományok szerint itt több ízen is felléphett Joseph Haydn, az Esterházy család „házimuzsikusa”.

A Központi Bányászati Múzeumnak otthont adó soproni Esterházy-palotát az 50011/1951. határozattal helyezték műemléki védelem alá – több tucat lakóépülettel, templomokkal (pl. az Orsolya rendi-templommal, a Szent Mihály-templommal) együtt. Az épület szerepel az állami tulajdonból ki nem adható

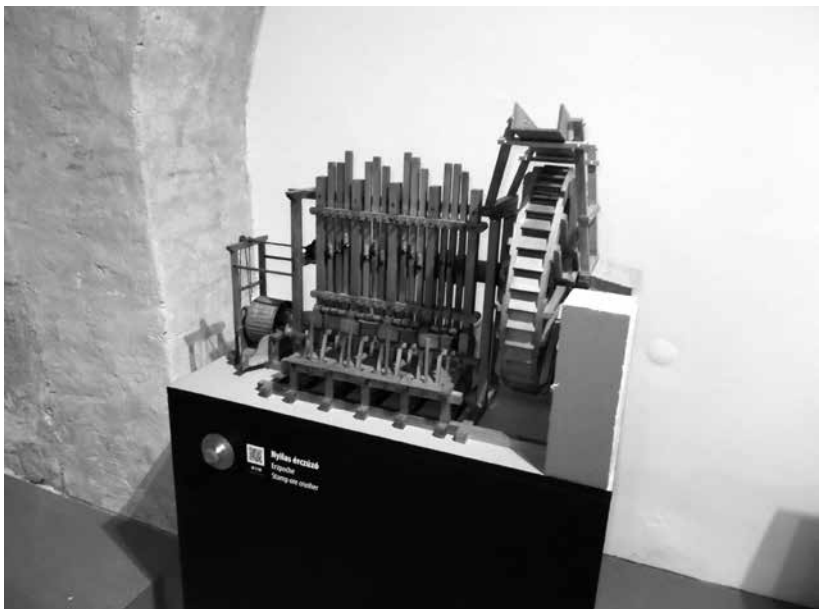

műemlékek listáján.

A múzeum felbecsülhetetlen értékű kiállítási darabjai és gyűjteményei közül külön ki kell emelni azokat a működő maketteket, amelyek a különféle bányászati technológiákat, berendezéseket mutatják be. Az aknagépek között még a hazai bányászatban kifejlesztett szkipp akna is megtekinthető.

A múzeumot 2019-től a Soproni Városi Múzeum üzemelteti.

Központi Bányászati Múzeum történetét nem lehet anélkül megírni, hogy ne szólnánk arról, hogy hosszú-hosszú évtizedeken át más bányászati múzeumok is a védőszárnya alá tartoztak.

Ezek a következők voltak:
- pécsi bányászati gyűjtemény
- az oroszlányi bányászati múzeum
- a gánti bauxitbánya múzeum
- brennbergbányai kiállítóhely

Napjainkra a szervezeti átalakulások miatt már csak a brennbergbányai kiállítóhely maradt a KBM felügyelete alatt.

Mednyánszky Miklós

Jegyzet

Az oltakozásról

E jegyzet írása idején, ahogy a dolgok haladnak, nagyon úgy tűnik, hogy mire a Bányamunkás júniusi száma az olvasók kezébe kerül, kezd helyre rázódni a COVID-19 által szigorú korlátok közé kényszerített életünk.

Ha minden igaz, a harmadik hullám végén tartunk, s ha fegyelmezni tudjuk az apránként visszakapott szabadságunk feletti féktelen örömünket, nem leszünk óvatlanok és könnyelműek, ha továbbra is betartjuk a minimális rendszabályokat (Lásd még: maszkviselés, távolságtartás és a többi) akkor tovább haladva az időben, egyre inkább visszatérünk hétköznapjaink normális keretei közé.

Nem könnyű feladatra vállalkozunk, de a nagyja most már rajtunk múlik.

Engedtessék meg nekem, hogy eléggé el nem ítélhető módon, saját esetemmel hozakodjak elő. Házi orvosom tanácsára – mégis csak ő ismeri az egészségi állapotomat – egy bizonyos vakcinára várakoztam. Eközben két másikra is kaptam ajánlatot, de a fent ismertetett okok miatt mindkettőt elutasítottam. Végül megjött az értesítés, szerdán mehetek az oltópontra. Vasárnap este belázasodtam, hétfőn PCR tesztet végeztek el rajtam, amely kimutatta, hogy bekaptam a vírust.

Nagy szerencsémre, a kór nem viselt meg annyira, lázam már másnapra elmúlt, szedtem a Favipivavirt, tulajdonképpen egy „szokásos” télvégi, tavaszeleji nátha tüneteivel vészeltem át a tíznapos karantént. De ez az én privát szerencsém.

(Ma már megengedhetem magamnak azt az élcet, mi szerint remélem, hogy nem fogják rám az oltásellenességet, mert én saját magam állítottam elő az antitesteket.)

Van ennek az én történetemnek egy igen megszívlelendő tanulsága. Következésképp, hogy ha nem várok, hanem elfogadom az első vakcina ajánlatot, talán megúszom a fertőzést. Talán.

Sokakat tántorít el az a különösen internetes felületeken megjelenő félrevezető híráradat (fake news), amelynek a „hiteles” alapja valahogy így szól: a sógorom barátjának a főnöke hallotta a nagynénje első férjének az unokájától, hogy…

Senki ne üljön fel az álhíreknek és az összeesküvés-elméleteknek!

Oltáspárti vagyok, az voltam a betegségem előtt, s leszek is (Most éppen a második oltásra várok!), mert e csaknem másfél év óta tartó abnormalitásnak csak a tömeges oltás vethet véget.

Mint fentebb írtam: a nagyja most már rajtunk múlik!

- h -

Védjegyük a kultúra!

Egyesület a diákművelődés szolgálatában

- 1973-ban kerültem szakmunkástanulóként a Csemege Kereskedelmi Vállalathoz - kezdi a választ Demeter László, a Szakszervezetek Országos Diákművelődési Szövetsége Egyesület (SzODMSZE) elnöke, mikor szakszervezeti pályafutása kezdeteiről kérdezem. - Az első napon megkérdezték tőlem, hogy szakszervezeti tag vagyok-e? Amikor azt feleltem, hogy nem, az volt a válasz, hogy most már igen. Ezt azért sarkítom le – mert természetesen volt beszélgetés, tájékoztatás előtte -, hogy illusztráljam, mennyire komolyan vették abban az időben, hogy a munkahelyre bekerült fiatalember szervezett dolgozó legyen. Innen datálódik a szakszervezeti tagságom. A szakmunkásképző iskola elvégzése után eladó lettem, majd boltvezető-helyettes, illetve boltvezető. Ebben a beosztásomban kerültem a vállalat szakszervezeti bizottságába és üzemi tanácsába is. 2007-ben kerültem át a Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezetébe (KASZ), mint országos titkár. Jelenleg pedig a KASZ megyei titkára vagyok Nógrád, valamint Komárom-Esztergom megyében.

- Valamint a Magyar Szakszervezeti Szövetség Nógrád-megyei képviselője.

- Igen, a MASZSZ Nógrád-megyei képviseletét is vezetem.

- Hogyan indul az Egyesület története?

- Hét nagy ipari szakszervezeti szövetség támogatásával alakult meg 2004-ben, nonprofit szervezetként. Az egyik közülük a Bánya- Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete. Az Egyesület elsődleges célja a szakiskolák és szakközépiskolák diákjai részére kulturális programok, művészeti események, műveltségi vetélkedők és pályázatok, regionális és országos versenyek (vers- és prózamondó, színjátszó, képzőművészet, népművészeti), valamint táborok szervezése. Itt mondom el, hogy ugyanebben az évben került bejegyzésre partnerszövetségünk, a Szakszervezetek Országos Diák – Sportszövetsége Egyesülete, amely szakképző iskolák diákjainak tehetséggondozását, egészséges életmódra nevelését, állóképességének és küzdőszellemének fejlesztését tűzte ki céljául. Nyári sporttáborokat szerveznek hátrányos helyzetű diákok számára, valamint évközben hat sportágban rendeznek bajnokságokat, kupákat, tradicionális versenyeket országszerte.

- Mivel célzott közönségről van szó, nyilván ehhez igazítjátok a különböző eseményeket, rendezvényeket is.

- Programjainkat úgy állítjuk össze, hogy azok felkeltsék, kiszolgálják a cél korosztály érdeklődését, ugyanakkor értékes, a világról, életünkről, mindennapjainkról, hazánkról, az ifjúságról igaz, esztétikailag magas színvonalú, élményt adó képet közvetítsenek.

- Két, a maga műfajában kiemelkedő teljesítményt nyújtó művészeti társulat is szorosan kapcsolódik az Egyesülethez.

- Igen. Mi működtetjük a Hevesi Sándor Nemhivatásos Színtársulatot és az esztergomi Csender Néptáncegyüttest is.

- Te mikor kerültél kapcsolatba a SzODMSZE-vel?

- 2012-ben választottak az Egyesület elnökévé. Ekkor kezdődött számomra az igazi munka. Új csapatot építettünk, kidolgoztuk azt a programot, ami alapján az iskolai munkát ma is végezzük. Akkor tettük jelmondatunkká, hogy „Védjegyünk a kultúra!”.

- Szervezetileg milyen struktúrában működtök?

- Az elnökségünk héttagú. A grémium tagjai mind felkészült, a maguk szakterületén elismert emberek, akik tudását jól kamatoztatjuk a gyakorlati munkában. Úgy működünk, mint minden civil szervezet. A bevételünk tagdíjból és pályázati pénzekből jön össze.

- A programjaitok népszerűek a fiatalok körében?

- Tapasztalatok támasztják alá, hogy igen. Külön kiemelném a rendhagyó irodalomórákat, amelyeket Rácz Ferenc drámapedagógus, a Hevesi Sándor Színtársulat vezetője tart. A játékos, idézetekkel és irodalomtörténeti érdekességekkel, a közönség bevonásával tartott előadások lekötik a hallgatóság figyelmét, s a végére sok hasznos ismerettel gazdagodnak. A teljesség igénye nélkül említem meg a színvonalas kínálatból József Attila, Karinthy Frigyes, Örkény István nevét, de hangzott már el előadás Az ifjúság problémái magyar filmekben (1945-től napjainkig) címmel is. Az előbbiekben már említettem, hogy vers- és prózamondó versenyeket, színjátszó és néptáncfesztiválokat is rendezünk, kiadványokat szerkesztünk, a tatai ifjúsági tábor munkájában is részt veszünk. Mondhatom, de talán az eddig elmondottak is alátámasztják, hogy sokszínű és szerteágazó az Egyesület tevékenysége.

- Mondanál néhány nevet azok közül, akik rendszeres közreműködők a programjaitokban?

- Szívesen. Baranyi Ferenc Kossuth díjas költő, műfordító, Kassai Franciska előadóművész, Erdős Virág József Attila díjas költő, író, drámaíró, Bihari Puhl Levente festőművész, Kovács Keve grafikusművész és üvegtervező, Vasvári Zoltán etnográfus, Bella Zsuzsanna festőművész és magyarnóta énekes és még sorolhatnám. Bella Zsuzsannának éppen a napokban nyílt egy kiállítása Budapesten, szűk körben, de nagy örömünkre, hogy a pandémia okozta rendezvénycsendet sikerült ezzel megtörni.

- Mi adja az Egyesület szakszervezeti jellegét?

- Elsősorban az, hogy szakszervezeti alapítású. Másodsorban, mivel nagyon nehéz szakszervezetként bejutni ma már bármely intézménybe, a kulturális rendezvényeinken keresztül alakítunk ki jó kapcsolatokat az iskolákkal, így az osztályfőnöki órákat felhasználva, módunk van érdekvédelemről, érdekképviseletről, az érdekérvényesítés fontosságáról beszélni a tanulóknak. Ezt meg is tesszük, hiszen nagyon fontos, hogy a szakszervezeti munka alapjait ebben a korosztályban próbáljuk meg lerakni. Ennek azt a címet adtuk, hogy „Munkavállaló leszek”. Ezek a fiatalok a munkavállalás előszobájában vannak, s mi azzal segítünk nekik, hogy elmondjuk: mire számíthatnak a munka világában, s ebben milyen szerepet játszik a szakszervezet. Itt említem meg Vida Sándor KASZ megyetitkár kollégámat, aki fáradhatatlanul járja az iskolákat, s a rendhagyó osztályfőnöki órákon beszél a szakszervezetről.

- Hasznos misszió. Lehet, hogy direkt módszerekkel nem lenne eredményes, hiszen a gyerekek élből elutasítanak minden kötelezőt, de ha ez a számukra is szórakoztató rendezvényekkel párosul, szívesebben fogadják.

- Ez a szándékunk. De az együttműködésünk eredményeképpen új tagokat is nyerhetünk a néptáncegyüttes, vagy a színtársulat számára.

- Hogyan próbáltok megjelenni a nyilvánosságban?

- Elindítottunk egy kampányt, melynek első terméke az a videóklip, amely látható az internetes honlapunkon (https://www.szodmsze.hu) és a Facebook oldalunkon is. Ezt elküldtük a MASZSZ részére és az alapító ágazati szakszervezeteknek is, kérve őket, hogy saját köreikben és felületeiken terjesszék. (A BDSZ honlapján is megtalálható: https://www.banyasz.hu) Ezután következik az iskolák megkeresése. Beadtunk egy pályázatot, befogadták, s reméljük, hogy nyerünk is, s így több lehetőségünk is lesz az Egyesület munkáját népszerűsítő plakátok, kiadványok stb. elkészítésére. Reméljük, hogy ez a cikk is segíti ilyen irányú tevékenységünket.

- A járvány immáron számozott hullámai nem kedveztek a munkátoknak.

- A közelmúlt szigorú korlátozásai után a korábban említett Bella Zsuzsa kiállítás már a nyitás jele. Reméljük nyáron megrendezhető a néptánctábor a Csender Néptáncegyüttes közreműködésével, a János Vitéz bemutatása, ugyancsak a Csenderrel, s ősszel, a tanévkezdés után újra szervezhetők az iskolai programjaink.

- Kívánok, ehhez a küldetéshez – bányászköszöntéssel – jó szerencsét!

- hi -

Az ajkai bányászköltő szíve örökre megállt

Végső búcsú Osváth Imre költőtől

A 2021. május 22-én, Pünkösd előtti napon megjelent hír még mindig hihetetlen és megrázó, annyira valószínűtlen. Majd csak hónapok után szembesülünk igazán a ténnyel: OSVÁTH IMRE bányászköltő két és fél hónappal kilencvenharmadik születésnapja előtt elhunyt. Az motoszkál most a fejemben, hogy ez nem lehet igaz, hiszen el sem köszönt. Úgy tesz majd, mint mindig: kedves mosollyal nyújtja a kezét, s a barátai figyelünk rá. Bár nem akarta, mégis sokszor a középpontba került, hiszen bányászként, költőként és emberként egyéniség volt, akit mindig, mindenhol szívesen láttak, s akit vissza is vártak oda, ahol egyszer, vagy többször megfordult. Talán ezért nem köszönt el senkitől…

Osváth Imre 1928. augusztus 17-én született Ajkán. Gyermekévei Ajka-Csingervölgyhöz kötődtek. Itt jegyezte el magát a bányászattal, ami megszakítás nélkül negyvenhárom éven át tartott… Elvégezte a Bányaipari Technikumot, majd utána Budapesten felsőfokú végzettséget szerzett levelező tagozaton. Kora gyermekkorától a könyv volt a legjobb barátja. Így találkozhatott a magyar irodalom nagyjaival és a világirodalom klasszikusaival. Hetvenéves korában kezdett írni, és sikeresen faragta gondolatait rímekbe, amelynek eredménye: nyolc verseskötetet hagyott maga után. Szívemből szólok, Őszi fénysugár, Pusztába kiáltok, A szív zenéje, Ősvényt tapostam és hidat vertem, Öreg szívnek is van hangja, Göröngyös úton, Isten tenyerén címmel jelentek meg verseskötetei. Mind a nyolc kötetet ismerve, elsősorban gazdag témaválasztása okozott meglepetést. Otthonosan mozgott minden olyan területen, ahol az ember a főszereplő. Verseiben nincsenek kis és nagy dolgok. Számára minden fontos volt, ami emberi. Az emberről az embernek írt akkor is, amikor legmélyebb érzéseit osztotta meg az olvasóval. Osváth Imre költészetében megtalálta önmagát, de nemcsak a saját, hanem mások örömére is, akik verseit olvasták. Közel két és fél évtizedes alkotói aktivitása impozáns volt, melyet ezernél jóval több lírai alkotás, balladák és novellák sora jelzett. Munkáját országosan is több díjjal ismerték el, és megválasztották az Alkotó Képzőművészek és Írók szövetsége egyik alelnökének. Ez a megtiszteltetés lírai munkássága legnagyobb elismerése volt. Idős kora ellenére szellemi frissesség, gazdag élettapasztalat, jó emberismeret, megbocsátó szeretet kérése és adása jellemzi a nyolc kötetben megjelent alkotásait. Ami szomorú: utolsó köteteiben egyre erőteljesebben foglalkoztatta az idős kor, az elmúlás. Egy búcsúzó ember vívódásait, emlékképeit vetette papírra, aki „várja”, hogy szüleivel, feleségével találkozzon… Utóirat című versében így írt: „Már az út vége felé járok, / Fájdalmam átadom a magánynak. / Belenyugvásom adom az égnek, / Kezem nyújtom a fénynek. / Bánatom adom a fellegeknek, / Elmúlt ifjúságom a tavasznak. / Érzéseim versben az embereknek, / Idős életemet az elmúlásnak.” Ezekkel a gondolatokkal bocsátotta útjára utolsó kötetét. Sajnos, ebben nem tévedett…

Amikor megtudtuk, hogy rosszul lett és kórházba került, kezdtünk félve gondolni távozására. A betegség kezdte összekuszálni a szálakat és viharos gyorsasággal tépett szét mindent. A halál alattomosan, észrevétlenül lopakodott utána, s durván, szabálytalanul leterítette. Pedig erős ember volt, alaposan megküzdött az életért, minden örömért, minden elismerésért! S rá kellett jönnünk, hogy a halál nem ismeri a sportszerűséget! Egy japán költő szerint az emberi élet gyenge dráma, mert nincs több, csak egy előadása. Nos, ha így van, akkor különösképpen méltányolni kell minden mozzanatát. Még az utolsót is! A legendás ajkai bányászköltő szíve örökre megállt, de ezzel egyidejűleg egy másik – immár örökérvényű – alkotóközösségbe igazolt: a feledhetetlen költők sorába. Mert elfeledni őt sem lehet… Irodalmi tevékenysége nemzedékről nemzedékre száll, s ha az évek tovaszállnak is, mindig, minden költészetet szerető ember tisztelettel ejti ki Osváth Imre nevét, hiszen tettei a bányászköltészet lapjain örökké aranybetűkkel tündökölnek!

Büszke vagyok, hogy OSVÁTH IMRE barátjának fogadott, és közel húsz évvel fiatalabban, még a bácsi szó használatát is megtiltotta számomra.

Hát akkor, Kedves Imre!

Mit mondjak, borzasztóan nehéz helyzetbe hoztál. Ugye el tudod képzelni, barátról múlt időben írni mit jelent? Amikor megtudtam, hogy végleg elmentél, Pünkösd vasárnapján reggeltől délutánig csak ültem a számítógép előtt, egyszerűen nem ment az írás. Nagy nehezen sikerült végre észhez térnem, hiszen előtted csak nem blamálhatom magam. Egy kicsit még megpróbálok elbeszélgetni Veled. Utoljára.

Emlékszel, hiszen Te mondtad, mit vessek majd papírra: tulajdonképpen megbíztál ezzel az írással. Amikor legutóbb beszélgettünk, azt mondtad: „Ha majd meghalok, jót is írjál rólam.” Sajnos, eljött ez a pillanat…

Sok régi barátot temettünk el az elmúlt évtizedekben. Számtalan sírt állt tunk körül, milyen sok búcsúztatót hallgattunk, s amikor a gyászbeszédekben az elhunyt érdemeit, emberi nagyságát méltatták, Te mindig csendesen odasúgtad: „Mennyi szépet és jót mondanak ilyenkor mindenkiről. Milyen kár, hogy ehhez előbb meg kell halnia az embernek.” Nagy igazságot mondtál akkor, mert tényleg, ha a nekrológok gyönyörű mondatainak legalább a felét megkapnánk már halálunk előtt, bízvást szebb lenne az életünk!

A Te életed így is szép volt. Minden gyötrelmével, buktatójával, vargabetűjével együtt is csodaszép, hiszen mindig azt csináltad, amit szerettél. Legnagyobb szenvedélyed a bányászat és a költészet volt. Imádtad mindkettőt. Ha most leírom, hogy kitűnő verseskötéteid jeletek meg, akkor odaátról biztosan azt üzennéd, amit unos-untalan a lelkemre kötöttél: „Semmi fennköltség, érzelgősség, felcicomázott körmondat, kenetteljes ömlengés. Nem kell utólag agyondicsérni.” Ízig-vérig barát voltál, s ami a legfontosabb, a nehéz helyzetekben is EMBER tudtál maradni!

Megígértem, hogy kedélyes lesz majd a búcsúztató, mert fiatalabb korunkban könnyű volt viccelődni a halállal. Most, hogy eljött és elvitt, otromba dolgot cselekedett.

Búcsúzni egy őszinte jó baráttól, hatalmas csapás a sorstól. Búcsúzni egy olyan baráttól, akivel évtizedeken át voltak pontosan megegyezőek az örömök és gondok, az nem is számít komoly búcsúnak, mert az ilyen ember a barátok lelkében soha nem hal meg! Most már mindig úgy emlékszünk majd Rád, hogy magunk előtt látjuk arcod, amelyről a betegség végleg letörölte a színt. De a mosolyt akkor sem. Kedves, csendes ember voltál, ezért is szerettünk. De a csendes embereket is érik méltánytalanságok, igazságtalanságok, fájdalmak. Az ember próbálja megemészteni a fájdalmat, de a legtöbb esetben ez fordítva történik…!

John Lennon, a huszadik század legnagyobb hatású énekes-zeneszerzőjének szavai jutnak eszembe: „Próbálj meg úgy élni, hogy ne vegyenek észre ott, ahol vagy, de nagyon hiányozz onnan, ahonnan elmentél…” Azt hiszem, Te nagyon hiányozni fogsz… Most majd ezt a hiányt is meg kell próbálnunk betölteni. Ma még nincs kedvünk hozzáfogni. Sok időnek kell eltelnie addig, míg igazán búcsút veszünk Tőled. Most még maradj velünk!

Befejezem én is e baráti megemlékezést, mert – a költő szavaival szólva – „hozzám már hűtlen lettek a szavak”. Abbahagyom az emlékezést már csak azért is, mert szinte látom, hogy Imre a Mennyeknek országában rosszallóan ingatja a fejét, és felemelt mutatóujjával jelzi: ezt azért nem kellene, ez túlzás. Dehogy az, Imre! Rólad (nagy szívedről, irodalmi tudásodról, jóságodról…) órákon, napokon át lehetne – és kellene is! – beszélni olyan szívvel-lélekkel, mint Te írtad nyolc kötetben összegyűjtött verseidet. Fájó szívvel befejezem hát.

Imre, ég áldjon, Isten veled!

Tollár Sándor

Idén sem rendezhettük meg a Jó szerencsét köszöntést

A „Bányászati és Kohászati Lapok/ az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület és a M.Kir. Bányászati Akadémia Közlönye” XXVII. évfolyam 8.szám, 1894 április 15-én (p: 113-115) közli az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmányának 1894.április hó 7—én felolvasással egybekötött rendes gyűlésének jegyzőkönyvét.

A jegyzőkönyv 11.pontja:

„Árkossy Béla a bányász köszöntésre vonatkozó ama kérdését terjeszti a választmányi gyűlés elé, hogy a német „Glückauf” köszöntést a legmagyarosabban mi módon lehetne kifejezni. Többek hozzászólása után Péch Antal tiszteleti tag a „Jó szerencsét” köszöntésformát tartván a legmagyarosabban hangzónak, ezt ajánlja elfogadásra. – (Általánosan elfogadtatik).”

1944-ben a háborús világesemények miatt az ötvenéves köszöntésről a Bányászati és Kohászati Lapok 1944 november 1-ei számában (p.: 310 – 311) majd a Bányászat 127.évfolyam 2.számában (p.: 181 -182) jelent meg „Ötven éves a magyar bányászköszöntés” Faller Jenő írásában.

1993-ben e sorok írója javaslatot tett a BDSZ – és az OMBEK elnökeinek (Schalkhammer Antal és dr. Tóth István), hogy 1994-ben emlékezünk meg a köszöntés elfogadásának 100. évfordulójáról.

Mindkét elnök elfogadta a javaslatot és 1994.április 7-én Várpalotán került sor a Jó szerencsét Művelődési Központ színháztermében az emlékülésre, amelyről lapunk részletesen beszámolt.

Az emlékülésen az emléktáblánál dr. Horn János a BDSZ kabinetvezetője egy új bányászhagyományra tett javaslatot, mely szerint vállalja, hogy minden évben szakmai előadással emlékezünk meg az elfogadásról.

Ez minden évben megtörtént (csak egy esetben nem én moderáltam, ugyanis éppen a kórházban combnyaktöréssel operáltak) – lapunkban erről is mindig beszámoltam. 2020–ban, miután már minden szervezés stb. (meghívók kiküldése, előadó, koszorúzók, pohárköszöntő, állófogadás) megtörtént 2020. március 12-én jelent meg a COVID 19 miatti szigorítás, ami miatt az emlékülést nem szabadott megtartani.

2021-ben már óvatosabbak voltam/ voltunk – sajnos jogosan – mert már február első napjaiban látható volt, hogy az ismert rendelkezések miatt idén sem kerülhet megrendezésre az emlékülés.

Bízunk abban, hogy 2022-ben már ismét Várpalotán együtt ünnepelhetjük a köszöntés elfogadását.

Dr. Horn János

Könyvismertetés

Héjjas István: Klímaváltozás és megújuló energiák

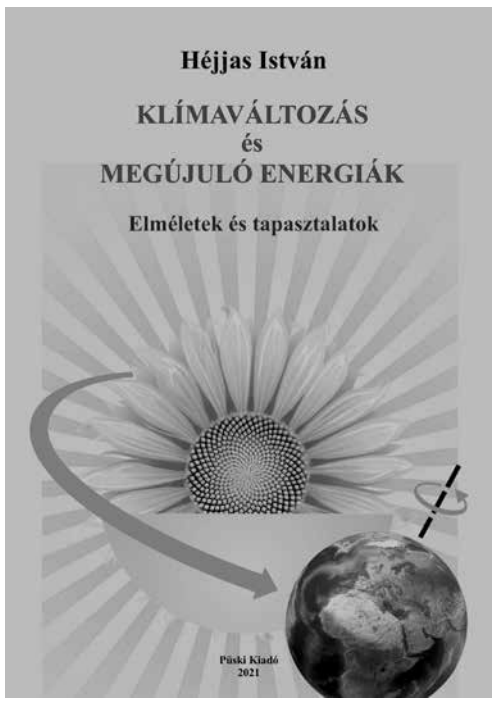

Klímakatasztrófa fenyegeti az emberiséget! Vészhelyzet van! És ezért mi magunk vagyunk felelősek, mi emberek, főleg azzal, hogy túl sok széndioxidot bocsátunk ki. Ezt halljuk naponta TV-ben, rádióban, olvassuk az újságokban és az Interneten.

Valóban vészhelyzet van? Indokolt az emberekben egyszerre pánikot is és bűntudatot is kelteni? Nem lesz ebből egyszer még baj?

Ami az emberiséget fenyegető kockázatokat illeti, az aggodalom indokolt, ennek azonban semmi köze az éghajlat évmilliók óta zajló szakadatlan változásához, sem pedig a széndioxidhoz. Az igazi kockázat az, hogy a rohamosan növekvő létszámú emberiség gyorsuló ütemben pazarolja a rendelkezésre álló természeti erőforrásokat, miközben hatalmas menynyiségben bocsát ki egészséget és környezetet károsító anyagokat a levegőbe, a talajba és az élővizekbe.

A könyv tényekkel alátámasztva mutatja be, hogy a levegőben éppen csak nyomokban jelenlévő, színtelen, szagtalan, láthatatlan, egészségre ártalmatlan széndioxid nem káros, hanem nélkülözhetetlenül hasznos komponense a levegőnek, nélküle minden élet elpusztulna a Földön.

A könyv az emberiség valódi kockázatainak áttekintése és az éghajlatváltozás földtörténeti összefoglalása után a klímaelméleteket kialakulásuk sorrendjében, globális szinten ismerteti. A világtendenciák mellett hazai adatokra, példákra támaszkodva ad könnyen érthető, befogadható ismereteket az olvasónak. Bemutatja azt a politikai folyamatot is, amelynek részeként a környezetvédelmet klímavédelemmé hamisították. Számba veszi civilizációnk energiaszükségleteit, azok kielégítési módját. Kritikai szellemben tárgyalja a megújuló energiák lehetőségeit az energiaellátásban, bemutatva, hogy a „megújuló” energiák irreális mértékű növelése nem csupán értelmetlen és hatástalan pótcselekvés, de több kárt okoz, mint hasznot.

Kissé részletesebben mutatja be a vízenergia szerepét és lehetőségeit, amit az indokolhat, hogy — történelmi távlatból, hazai példán – ebben érhetők tetten látványosan és közérthetően a „környezetvédelembe” csomagolt politikai szándékok és beavatkozások.

A kívánatos változások megalapozásához szükséges a társadalom széles körének valós ismereteken alapuló tájékozottsága. A változásokat nem „okos” eszközökkel, hanem okos társadalommal lehet elősegíteni. Ehhez nyújthat segítséget ez a közérthető könyv, amely megvásárolható a Püski Könyvesházban, Budapest, 1013 Krisztina körút 26.

Testületi ülések

Elnökségi ülés, 2021. április 7.

A BDSZ országos testülete, soron következő – online – ülésén a következő napirendi pontokat tárgyalta meg:

1. A BDSZ 2020. évi gazdálkodásának beszámoló jelentése. A BDSZ 2021. évi költségvetés tervezete. Előadó: Rabi Ferenc elnök, Kolláth János főkönyvelő.
2. A BDSZ szervezeti egységei gazdálkodási gyakorlatának tapasztalatai.
3. Tájékoztató az ILO magas szintű tanulóképzéséről. Előadó: Beőthy-Fehér Szabolcs, a BDSZ tanácsosa.
4. Egyebek.

Elnökségi ülés, 2021. május 5.

A Bánya- Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezetének elnöksége, 2021. május 5-én tartotta soron következő ülését – a járványügyi intézkedések következtében – on-line módon.

A testület, az első napirendi pontban véglegesítette a BDSZ 2020. évi gazdálkodásának, az Országos Tanács elé kerülő, beszámoló jelentését és a 2021. évi költségvetés-tervezetet.

A második napirendi pontban jóvá hagyta a BDSZ Adatkezelési Szabályzatának aktualizálására vonatkozó módosításokat.

A harmadik napirendi pontban tájékoztatót hallgatott meg a Könnyűipari Szakmai Nap szervezéséről, amely – ugyancsak a járvány miatti korlátozások következtében – várhatóan az ősz folyamán kerül megrendezésre.

Az utolsó napirendben különfélék meghallgatására és megvitatására került sor.

Elnökségi ülés, 2021. június 9.

Az Elnökség június 9-ei ülésén jóvá hagyták a Könnyű- és a Bányaipari Ágazati Párbeszéd Bizottságok szervezeti és működési szabályzatának, valamint az Ágazati Részvételt Megállapító Bizottság számára beadandó BDST-MBSZ megállapodást, valamint tájékoztatót hallgattak meg a Villamosenergia-ipari Ágazati Párbeszéd létrehozásának helyzetéről, lehetőségeiről.

Ezt követően elfogadták a BDSZ belső oktatás, képzés feladattervét, majd a BDSZ elnöke tájékoztatta az elnökség tagjait az IndustriAll Europe III. kongresszusáról.

Végül az Egyebek napirend zárta az ülést.

Országos Tanács ülés, 2021. május 19.

Az országos grémium, első napirendként, megtárgyalta és elfogadta A BDSZ 2020. évi gazdálkodásának beszámoló jelentését, majd a BDSZ 2021. évi költségvetését.

Ezt követően aktualizálta, módosította a BDSZ Adatkezelési Szabályzatát.

Tájékoztató hangzott el a BDSZ szervezeti egységeinek gazdálkodási gyakorlatáról, feladatokról, az Európai Szakszervezeti Szövetség és az IndustriALL Europe törekvéseiről, a BDSZ részvételéről az európai szakszervezeti munkában.

Megtárgyalta és elfogadta a testület a BDSZ Országos Testületeinek 2021. év II. féléves munkatervét.

A Különfélék napirendben, többek között a bértárgyalások helyzetéről, a tagszervezési akcióról, a Könnyűipari Szakmai napról, a Bányásznap megrendezéséről, és ÁPB kérelmekről volt szó.

BÁNYAMUNKÁS
A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.
Telefon: 322-1226 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •
A Bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja és nyomja a Nyomdart Kft. • Tel.: 06 30 825-4084 • **Felelős kiadó: Rabi Ferenc** • ISSN 0133-6630

Egy kis bányásztörténelem

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1						■			■						
2									■						
3															
4	■		■					■				■			
5							■						■	■	■
6		■				■									■
7				■					■		■				
8								■							
9					■		■					■			
10	■									■				■	
11	■	■	■						■						
12				■				■					■		■
13															
14							■								
15							■			■					

VÍZSZINTES:
1. Olasz város, híres a sonkája – ... Pacino; filmszínész – babapiskóta, régiesen. **2.** Hírhedt maffiavezér volt – sasszeg, tájszóval. **3. Magyarországon a középkorban mik voltak a bányászat legfontosabb „termékei”? 4.** Ózd környéki település – a balsors istennője – amely dolog. **5.** Szó szerint tanuló – úgy, hogy ezt övezze. **6.** Illetve, röviden – a rendezettség hiánya. **7.** ...fal; ...pont – Baranyi Gábor Benő rendezte kisjátékfilm – kisváros Szicília középső részén. **8.** Község Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében – például a géz. **9.** Cipő része – kétéltű állat – baszk szeparatista szervezet. **10.** És egyéb – amerikai kalandfilm címe. **11.** Izraeli nyelv – ... Szeretetszolgálat. **12.** Csigafajta – sípos isten – üzlet. **13. Az ókorban rabszolgák végezték a nehéz munkát. Az 1500-as évektől mivel húzatták fel, amit kibányásztak? 14.** Balkon – ... Springs; amerikai gyógyfürdőhely. **15.** ... Praha; prágai focicsapat – a végén kezd! – program, tárgysorozat.

FÜGGŐLEGES:
1. Tánclépés – operáció – díszes. **2.** Tőle lentebbről – elektromosság – Tolkien által kitalált faj tagja. **3.** Műszaki dugó – balek – füzet. **4.** Menetel, régiesen – a NAV elődje – fizetés. **5.** Kan vagy bak – szöveg jelzője lehet. **6.** Árasztó – **Máramaros megye székhelye, az arany városaként is emlegetik. 7.** Az egyik szülő – száj, költőien – távozz! **8.** Farmermárka – spanyol exkirályné – lokál – értékes kártyalap. **9.** Korábbi pályakerékpáros (István) – vágószerszám – ... Pitt; filmsztár. **10**. Munkanap –... Marianna; Kossuth-díjas színésznő. **11. Ásványkincs, a Föld második leggyakoribb féme** – szövetség egyik országa. **12.** Német létige – korog a gyomra – fecskendő tartozéka. **13.** Adriai szél – tévés állókép – a vanádium és az oxigén vegyjele. **14.** Egy 2015-ös amerikai akció-vígjáték – francia író volt (Claude) – francia csillagász volt. **15.** Atléta nővérek – művészettörténész volt (Nóra) – földrengés sújtotta iráni város.

Beküldendő a **vastagbetűs** sorok megfejtése.

Bajai Ernő

A rejtvénypályázat nyertesei

A márciusi rejtvényünk helyes megfejtése a következő: KONCENTRÁCIÓBAN, SZÉNHIDROGÉN, KÉN, SZEGEDALGYŐ.

A nyertesek: Béres István, 3720 Sajókaza, Bajcsy-Zsilinszky u. 20.; Kis Károly, 3720 Sajókaza, 48-as u. 10.; Pohárdiné Pap Zita, 3032 Apc, Petőfi Sándor út 25.

A nyereményeket postán küldjük el.

A 2021. évi szénjárandóság éves összege

A Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága, a nyugdíjas bányászok szénjárandóságának pénzbeli megváltásáról szóló 145/1992. (XI. 4.) Korm. rendelet 2. §-a alapján tájékoztatta érdekképviseletünket a nyugdíjas szénpénz 2021. évi összegéről, mely így 65.960,-Ft lett.

A szénpénzre jogosultak a fenti, megemelt összeget, a korábbi éveknek megfelelően – lapunk megjelenése előtt - 2021. május hónapban megkapták.

Tisztújítások

A Mátrai Erőmű Zrt. alapszervezeteinél választásokra került sor. A Visonta bányánál Kovács János, a bükkábrányi bányánál Csató László került újból megválasztásra. A középszerv választása után Pápis László elnökként, Kovács János titkárként, Csató László titkárhelyettesként viszi tovább az ügyeket.

Az OT új tagja lett Bári Enikő, a BDSZ Nőbizottságának elnöke, akit a Visonta bánya alapszervezet delegált.